

klasse

Maandblad voor onderwijs in Vlaanderen
nr. 241 — januari 2014 — www.klasse.be

Starters zoeken steun

ADVERTENTIE

32

“Burn-out treft vaak de sterkste leraren”
Hoe voorkom je dat je uitgeblust raakt?

20

Een dag in de warmte van een buitengewone school
“Elke leerling zijn eigen leertraject”

25

***“Vlaamse leraren zijn goed,
maar in een achterhaalde visie
op het beroep”***

Zo denkt OESO-topman Dirk Van Damme
over het Vlaamse onderwijs

***Een op de vijf starters in het
secundair stapt binnen de vijf jaar op.
Morsen we met talent? p. 8***

“Ik stond te wenen voor de klas”
Vijf starters getuigen op p. 10

Teken het **Starterspact**
midden in dit blad!

- 28 In beeld *Schatten op zolder*
- 38 Mag dat? *Ouderraad op Facebook*
- 40 In de klas *Zo richt je best je speelplaats in*
- 42 Afgevraagd *Gescheiden ouders, gescheiden oudercontact?*
- 43 De bril van Bert *Oudercontact*
- 44 Lerarenkaart *Gratis naar de Dino Adventure Expo*
- 48 Klassetips
- 56 Kruiswoordraadsel
- 57 Brussels lof *De doorlichting*

In het project Roadies testen Hanne (18) en Brecht (19) veertig weken lang elke week ander werk.

Hanne en Brecht geven je leerlingen informatie over de talenten die ze moeten ontwikkelen, de arbeidsomstandigheden, de sfeer op de werkvloer ...

Brecht zie je ook elke vrijdagavond in 'Brecht zoekt werk' op Iedereen Beroemd (Eén).

Op www.roadies.be lees je al hun ervaringen.

LEES DE ROADIES-SPECIAL VAN MAK'S!

Maks! - het jongerenmagazine van Klasse - brengt deze maand een **speciaal nummer uit rond studie- en/of beroepskeuze**, voor alle leerlingen van de eerste tot en met de derde graad secundair. Dit nummer wordt de eerste week van januari **gratis geleverd in alle Vlaamse secundaire scholen**. Deel het uit in je klas, en help zo je leerlingen om zichzelf beter te leren kennen. In de pedagogische bijlage die bij deze special zit, krijg je tips om rond studie- en beroepskeuze te werken in de klas.

WIN EEN TRIP NAAR WALIBI (OF 3 MACBOOK PRO'S)

Spoor je leerlingen aan om zelf ook een (half) dagje mee te draaien op een werkvloer, net zoals Hanne en Brecht.

Zo kunnen ze een van de drie MacBook Pro's winnen.

Overtuig je klas om een job te gaan testen en maak kans op een klastrip naar Walibi. Meer info op www.roadies.be/win.

ICT OP SCHOOL

Als leraar zedenleer haal ik graag de wereld binnen via de computer. Er bestaat zoveel op YouTube, de nieuws- en radiowebsites, websites zoals Mobile School, WWF, Unicef ... Maar wat krijgen leraren zedenleer aan didactische hulpmiddelen, financiële ondersteuning en media? Bijna niets. Het jaarbudget dat ik dit jaar mocht besteden is 385 euro voor 88 leerlingen. Omgerekend: 3,7 euro per leerling. Ik heb mijn eigen iPhone, mijn eigen muziekinstallatie en mijn eigen draagbare computer die ik meesleure naar de vier verschillende scholen waar ik lesgeef. Van een goede draadloze internetverbinding kan ik alleen maar dromen. Neen, mijn ervaring met ICT in het basisonderwijs en zeker met het interactief inzetten van leerlingen via ICT is zeer negatief.

Anouk Leys

De waarde van computers in het onderwijs wordt mijns inziens overschat, de schade onderschat. Mijn dochter oefende voor nieuw aangebrachte leerstof Nederlands online. Steeds alles juist. Toen de test op school klassikaal werd ingevoerd, behaalde ze niet eens de helft van de punten. Sindsdien zijn online oefeningen afgeschafte, en oefenen ze terug op de klassieke manier. De vooruitgang is verbluffend. In de lagere school worden klassieke methoden ten onrechte vervangen. Als ik de taalregels op een klassieke manier uitleg, wordt alles plots veel duidelijker en eenvoudiger.

Naam en adres gekend bij redactie

Niets zo leuk en aanschouwelijk als werken met de beamer en laptop in je klas. Voor jongeren wordt wiskunde leuker, actualiteit actueler en taal levendiger. Bovendien kan je snel inte-

ressante filmfragmenten, reportages, animaties, schema's, educatieve spelletjes en quizzen inlassen je lessen. Werken met de beamer hoeft niet te betekenen dat je het bord en krijtje verwaarloost, integendeel. Het bord met krijt krijgt een nieuwe en andere waardering. Het bord is dan niet exclusief iets voor de leraar. Leerlingen mogen het geregeld gebruiken en de laptop (zowel bij individuele opdrachten als groepsopdrachten) wordt het verlengstuk van opdrachten die je kan toelichten en ondersteunen met de beamer. Na dertig jaar les voor een bord kan ik me nu uitleven als leraar op een veel gevarieerdere en interessantere wijze. Met de beamer leer je spelenderwijs en gevarieerd leren. De lessen zijn ook veel interactiever omdat je meer 'kapstokjes' kan inlassen. De schoolse resultaten worden ook er beter van en je kan beter remediërend werken en leerstof op maat aanbieden aan leerlingen. Elke week besteed ik 2 tot 3 lesuren aan opdrachten en lessen met de laptop en de beamer staat zelden af, want je haalt een hele bibliotheek binnen in je klas. Bovendien kan je ze opdrachten en huistaken laten mailen. Dat spaart veel papier. Hoe krijg je passieve leerlingen actief aan het werk? Geef ze een laptop en werk afwisselend regelmatig met de beamer! In mijn klas zijn de leerlingen niet vastgekluisd aan hun stoel of bank en worden de oude werkmiddelen niet overboord gegooit maar gewoon aangevuld met de nieuwe media, wat veel meer variatie oplevert in je lessen.

Stefan Noppen

VROUW VAN ALLE WERK

Met veel aandacht en interesse heb ik het artikel over de secretariatsmedewerkers gelezen. Inderdaad, het zijn 'vrouwen en mannen' van alle werk. Psycholoog, toezichthouder, aanwezigheden bijhouden, moeilijke leerlingen opvangen, het oudercontact voorbereiden ... Ook in de lagere school. Toch heeft die niet de omkadering beschreven in het artikel. Dus valt al het werk op de leraren en de directie. Van toezicht houden (in sommige scholen

meer dan 120 minuten) tot aanwezigheidsregisters bijhouden (via Discimus), van oudercontacten voorbereiden (zonder broodjes, want wie zou die in godsnaam smeren?) tot psychologisch bijstaan van ouders en leerlingen en leraren. Met de vijftien uur administratie die mijn school telt, ben ik al heel tevreden dat de rekeningen betaald worden en dat de leraren- en leerlingenadministratie vlot verloopt. Bestellingen plaatsen, en nakijken, ofertes opvragen, voldoen aan de wet over overheidsopdrachten, veiligheid, voedselagentschap ... het komt er allemaal bij. Zonder bijkomende omkadering. Misschien geven wij gewoon te weinig signalen dat het te veel wordt.

Goedele Loncke, directeur VBS

Petegem-Elsegem

VAKANTIENASCHOLING

'Vlaamse leraren volgen te weinig nascholing', schrijft Pieter Lesaffer in zijn editoriaal (Klasse 240). Bij ons zijn we vrij om twee tot drie bijscholingen te volgen tijdens de klasuren, betaald door de school. We kunnen zelf kiezen welke bijscholing. Na goedkeuring van de directie schrijven we ons in. Op elke vergadering krijgt de collega die op bijscholing is geweest de kans hierover te vertellen. Je hebt ook heel wat gratis bijscholingen, buiten de lesuren. Sommige bijscholingen zijn echter schandalig duur. Daarom gaan sommige leraren regelmatig en anderen bijna nooit. Zo zijn niet alle collega's mee met de tijd, de mogelijkheden, de vernieuwing. Een pedagogische studiedag kan dat gedeeltelijk oplossen. Maar een studiedag tijdens de vakantiedagen voor het hele schoolteam zou ook wel kunnen en mogen, willen we echt aan een beter onderwijs werken.

Naam en adres gekend bij redactie

ERGO-PROMO

Sinds drie jaar werk ik als ergotherapeut in een busoschool. De therapie die wij geven is vooral individuele, ik-versterkende therapie binnen een atelierwerking. Kinderen voor wie een hele dag les te veel is, komen bij ons terug op adem en leren vaardigheden om te ontspannen. Als ik jullie artikel over kindercoaches lees (Klasse 239), dan krijg ik het gevoel dat zij zonder diploma doen waar wij, ergotherapeuten met een pedagogisch diploma, nooit de bevoegdheid voor kregen. Ons beroep werd pas vorig jaar erkend, terwijl er al meer dan dertig jaar ergotherapeuten afstudeerden. Zelfstandig werken was moeilijk omdat er lange tijd geen terugbetaling was. De uren therapie waar scholen recht op hebben worden vaak 'eerlijk' verdeeld over logo en kine. Zij doen prima werk, zij kunnen geen antwoord bieden op alle noden binnen onderwijs. De speelse en creatieve aanpak die de kindercoaches gebruiken staat ook centraal binnen de ergotherapie en bovendien hebben ergo's een wetenschappelijke achtergrond en voldoende bagage om echte problemen aan te pakken of door te verwijzen. Toch heb ik nog dagelijks het gevoel mijn beroep te moeten promoten. Ik denk dan ook dat jullie vaststelling 'dat er wel degelijk iets schort aan de aanpak van 'klassieke' hulpverleners' klopt, maar voorbijgaat aan de ergotherapeut. Daarom dit pleidooi om meer ergotherapeuten in te schakelen in het onderwijs, ook als GON-begeleider. Ik heb het gevoel dat ons beroep te weinig gekend is en daarmee ook onbemind? Misschien is dit een eerste stap.

Naam en adres gekend bij redactie

Reageren op een artikel in Klasse kan via e-mail naar redactie.leraren@klasse.be of op www.klasse.be/leraren. Vermeld altijd je naam en adres, ook als je je reactie liever anoniem ziet verschijnen. De redactie heeft het recht reacties in te korten en te redigeren.

© Filip Nauds

Fons Leroy is gedelegeerd bestuurder van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

Geef jongeren meer 'leergoesting'

Het is goed dat jongeren via het Roadies-project van Klasse - waarin pas afgestudeerden Brecht en Hanne elke week een andere job testen - kunnen proeven van verschillende beroepen, vindt Fons Leroy. "Maar vooral een brede algemene vorming en meer zelfkennis helpt jongeren om een betere beroepskeuze te maken", zegt de topman van de VDAB.

Op de 'weg van het leven' vervullen leraren een heel belangrijke rol voor kinderen en jongeren. Zij zijn samen met ouders, familie, vrienden en idolen de straatverlichting, de wegwijzers, de tankstations én de pechstrook die kinderen en jongeren helpen hun levensweg succesvol en gelukkig te bewandelen. Dankzij leraren slagen kinderen er later als volwassen burgers in hun eigen route uit te stippelen en te volgen. Het is dan ook belangrijk dat ze als adolescent de juiste studierichting (leren) kiezen, zodat het baanvak waar ze uitkomen ook de 'baan' is waar ze zich goed in voelen. Al te vaak wordt hen onder goedbedoelde zachte dwang een baanvak opgedrongen dat niet naar hun droombaan leidt, waardoor sommigen al snel het spoor bijster zijn.

Door de vergrijzing staan we voor de uitdaging om op enkele jaren tijd 350.000 vacatures in te vullen. Een op zeven jongeren dient zich echter zonder diploma kwetsbaar aan op een arbeidsmarkt die bovendien almaar hogere eisen stelt. Om onze internationale concurrentiepositie en onze sociale welvaartsstaat te vrijwaren, hebben we goed gekwalificeerde werknemers nodig die ook tijdens hun loopbaan blijven verder leren

en competenties verder ontwikkelen. De aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt is vandaag echter niet sterk genoeg uitgebouwd om zelfs maar de stap naar de stap naar de eerste job - laat staan een verdere loopbaan - te garanderen.

Jongeren kunnen dankzij Roadies volop proeven van een ongelooflijk gevarieerd palet beroepen. Zo kunnen ze zoeken naar een baan die hen echt ligt. Eigenlijk zouden we alle jongeren deze kans moeten geven. Ik steun dan ook ten volle het plan om in de eerste graad van het secundair onderwijs een brede vorming te bieden, en de leerlingen te laten proeven van de verschillende richtingen die ze uit kunnen in de tweede graad. Een brede algemene vorming - ook in het technisch onderwijs - geeft jongeren 'leergoesting' en brengt ze maximaal loopbaancompetenties bij. Dit maakt ze sterker als 'mens-in-de-wereld'. Dit gebeurt onder andere in de 'Excellente Centra' van de VDAB, waar leerlingen ervaren vaklui-in-opleiding aan het werk te zien. Werken aan 'leergoesting' en 'werk-goesting' krijgt er een significante plaats.

Vooroordelen

Om jongeren te helpen om dé bepalende keuze te maken, kunnen scholen daarnaast ook van jongs af inzetten op bedrijfsbezoeken, kennismakingsstages, enzovoort. Of waarom komen mama's en papa's niet af en toe in de klas vertellen over hun job? Dat helpt ons ook om voorgoed af te stappen van de vooroordelen over technische of beroepsstudierichtingen. Wie weet kiezen Hanne of Brecht na Roadies wel voor een opleiding tot installateur sanitair? Zij hebben geleerd dat er veel vraag naar is, dat het een gevarieerd beroep is en dat je er meer mee verdient dan met de meeste bureaujobs. Al te vaak worden jongeren door hun omgeving gepusht om aso te proberen, om dan als het niet lukt 'af te zakken' naar tso of bso. Die 'watervalgedachte' betreurt ik ten zeerste.

Ik pleit dus uitdrukkelijk vóór vrije studiekeuze. Maar voor mij is een studiekeuze pas vrij als jongeren over alle relevante informatie beschikken. De arbeidsmarkt is er daar een belangrijk aspect van, naast onder meer je persoonlijke

interesses en talenten. Alle actoren moet jongeren én hun ouders duidelijk informeren over welke profielen de arbeidsmarkt vraagt en wat de jobkansen en arbeidsvoorwaarden zijn die volgen op de verschillende studierichtingen. Zo kunnen we jongeren behoeden voor de teleurstelling om na hun studies niet aan de bak te geraken. Anderzijds willen we de economie versterken door werkgevers te helpen om hun vacatures ingevuld te krijgen met geschikte en gemotiveerde werknemers.

Anders gaan werken

In het licht van de vergrijzing zullen we met méér mensen ook langer en anders moeten werken. Daarvoor moeten we vooroordelen ontcrachten ten aanzien van hele groepen binnen de beroepsbevolking: jongeren, ouderen, allochtonen, personen met beperkingen ... We moeten dus af van concentratiescholen – witte én gekleurde. Ook er kan veel meer gebeuren om leerlingen met een beperking toch in het gewoon onderwijs les te laten volgen. Langere loopbanen kunnen we realiseren door de balans tussen werk en privé beter in evenwicht te brengen en te houden

“Een goed geïnformeerde, vrije studiekeuze leidt tot gemotiveerde werknemers”

in elke fase van de loopbaan. In een talent- en competentiegedreven visie op onderwijs en arbeidsmarkt gebeurt leren zeker niet enkel op de schoolbanken. Als jongeren niet meteen hun droomjob vinden, moeten ze de ondersteuning krijgen om zich te heroriënteren door een opleiding of werkplekleren te volgen. Daarin hebben alle arbeidsmarktactoren een rol en verantwoordelijkheid: werkzoekenden, werknemers, werkgevers, de overheid, andere opleidingsverstrekkers ...

Ik ben zelf grootvader en wil heel graag dat mijn kleinkinderen de kans krijgen om écht te ontdekken wat ze graag doen en waar ze wel of nog niet sterk in zijn. Dat ze ervaren hoe bevredigend het is om ergens je best voor te doen en dan te merken dat iets waarvan je dacht dat je het niet kon, toch lukt. Ik hoop vooral dat ze met leergoesting en zelfkennis op de arbeidsmarkt terechtkomen waar ze sterke burgers en ook sterke werknemers (of werkgevers) zijn. Het onderwijs is volgens mij ideaal geplaatst om elk kind de eigen talenten te laten ontdekken en ontwikkelen, en dat al van in de kleuterklas. Want zelfkennis is het begin van alle wijsheid.

*“We
morsen
met
talent”*

Een op de vijf startende leraren in het secundair onderwijs stapt binnen de vijf jaar weer uit het beroep, in het basisonderwijs een op de acht. Zij hebben heus niet allemaal de verkeerde beroepskeuze gemaakt. Wie de interviews met enkele starters op de volgende pagina's leest, beseft dat we ook de sterke, goed opgeleide, gemotiveerde mensen naar de uitgang duwen. Dat is een probleem, niet alleen voor het steeds groter wordende lerarentekort. We hebben voor de klas gewoon ook de beste mensen nodig. Een leraar is maatschappelijk minstens even belangrijk als een ingenieur of arts, zoals OESO-topman Dirk Van Damme het op p. 24 verwoordt. En dus kunnen we het ons niet permitteren om met talent te morsen.

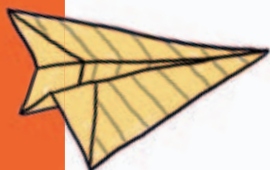
De uitstroom van startende leraren is geen nieuw probleem. Het is zelfs geen uniek Vlaams probleem. Maar we kunnen er wel samen wat aan doen. Daarom geeft Klasse in 2014 bijzondere aandacht aan startende leraren, jong én oud. In het midden van dit magazine vind je het 'Starterspact'. Daarmee engageer je je als school om startende collega's beter te ondersteunen. Die extra duw in de rug kunnen ze goed gebruiken. Want voor starters is niet alleen de werkonzekerheid een struikelblok. Ze hebben vooral behoefte aan een coach, een mentor, een luisterend oor met ervaring.

Het afschaffen van de mentoruren ontslaat ons niet van die verantwoordelijkheid. Startende leraren willen een schoolcultuur die hen waardeert om het startkapitaal dat ze van de lerarenopleiding of een vroegere job meebrengen. Geen school die hen per definitie de lastigste klusjes geeft, of ze negatief evalueert wanneer ze hun problemen aankaarten.

Veel verzuchtingen van starters hebben te maken met de school als aantrekkelijke werkgever. Talentvolle starters bind je niet aan jouw school door ze louter levenslange jobzekerheid en een riant pensioen voor te spiegelen. Dat is zeker een bonus, maar het is niet meer voldoende. Een aantrekkelijke werkgever biedt ook een professionele leeromgeving waar starters kansen krijgen om zichzelf te ontplooien. Waar ze gewaardeerd worden om wat ze kennen en kunnen. Waar ze de ruimte krijgen om fouten te maken. Waar ze geholpen worden, in plaats van afgestraft.

Alleen zo kunnen we de verspilling van talent stoppen. En hoeven mensen als Michaëla Torfs (zie p.10) hun heil niet meer te zoeken in een baan als *sales advisor*, terwijl hun enige echte droom was om voor de klas te staan. Elke Michaëla die we aan boord kunnen houden, is er één gewonnen voor de toekomst van ons onderwijs.

Pieter Lesaffer
hoofdredacteur Klasse
pieter.lesaffer@klasse.be
twitter: @plesaffer

door Wouter Bulckaert,
foto's: Jens Mollenvanger

“Mijn meisjesdroom ligt aan diggelen”

Michaëla Torfs (25, bachelor zedenleer, voeding & verzorging) stapte uit het onderwijs omdat ze de zoektocht naar een job beu is.

“Ik heb twee jaar in een school gestaan waar ik me fantastisch voelde. Schitterende collega's, leerlingen om te zoenen. Tijdens de zomervakantie had ik al een hoop nieuwe lessen voorbereid. Toch kreeg ik op 29 augustus telefoon van de school dat iemand met ‘voorrang’ gesolliciteerd had voor mijn vrije uren. Ik ben met de directie gaan babbelen, heb gepolst bij de vakbond, maar ik had geen recht op ‘mijn’ uren. Van de ene op de andere dag zat ik thuis: werkloos. Compleet van mijn melk. Want lesgeven was mijn meisjesdroom. Natuurlijk was het hard werken: namiddagen en avonden verbeteren, klassenraden, een week mee op zoekklassen ... Maar als je plots hoort dat je niet mag terugkeren, ook al willen ze jou wel terug, dan ligt die droom aan diggelen.

TERUG NAAR START

Ik heb een hoop sollicitatiebrieven geschreven en mijn netwerk aangesproken. Maar dan beland je weer in het interimcircuit. Dan moet je weer drie jaar in een school gaan staan voor je kans maakt op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD). Moet je na twee jaar oprassen, dan sta je daar opnieuw met lege handen. Daar had ik geen zin meer in. Dus heb ik een andere job gezocht. Ik ben nu *sales advisor* bij Telenet. Ik mis het onderwijs enorm. Maar als mijn huidige werkgevers tevreden zijn, heb ik binnen het half jaar een vast contract. En kan ik aan de toekomst beginnen denken: een gezin, een huis. Ik ben niet de enige die er zo over denkt. In onze richting zijn we met zestien afgestudeerd. Slechts zeven werken nog in het onderwijs. Ze jagen geëngageerde mensen die vernieuwing brengen gewoon weg.”

GEEN WERKZEKERHEID

“Het onderwijs is een slechte beroepssector om in te beginnen”, zegt professor Onderwijskunde **Martin Valcke** (Universiteit Gent). “De eerste jaren zit je als leraar soms constant in de miserie. Je belandt van de ene interim in de andere. Je hebt geen zicht op vast werk, terwijl je net in die periode je leven begint uit te bouwen, en dus zekerheid zoekt. Dat is grotendeels het gevolg van de vaste benoeming. Vastbenoemde leraren trekken bijvoorbeeld tijdelijk weg uit hun job via een verlofstelsel, maar blijven wel die uren ‘bezet houden’ in hun school. En dan keren ze terug, net op het moment dat een jongere daar zijn draai gevonden heeft. Of ze keren nog vlug een laatste jaar terug omdat dit voordelig is voor hun pensioen. Al die mechanismen zorgen ervoor dat arbeidsplaatsen niet beschikbaar zijn voor jonge leraren.”

“Is het echt nodig of wenselijk dat een beginner na een paar jaar vastbenoemd raakt op school en daar veertig jaar zit?”, vraagt **Geert Kelchtermans** (Professor Onderwijsbeleid en -vernieuwing en lerarenopleiding, KU Leuven) zich af. “Verschillende interims om te beginnen zijn ook interessant. Zo leer je verschillende schoolculturen kennen en kan je beslissen in welk soort school je verder wil. Bovendien verschuilen directeurs zich soms achter administratief-technische kwesties om een leraar buiten te werken die niet voldoet.”

Hoe lossen we dat op?

Martin Valcke: “Laat een startende leraar een paar jaar op dezelfde werkplek werken, zonder dat hij daarom zijn hele carrière daar moet blijven. Wanneer je voortdurend van school moet veranderen, ontwikkel je geen vaardigheden die je helpen om te integreren in een specifieke schoolcontext, moet je je voortdurend op nieuwe vakken werpen, ben je steeds weer de nieuweling, en kan je je niet verder ontwikkelen. Hoe kan de school voor zulke passanten een degelijke aanvangsbegeleiding opzetten?”

“Dan word ik maar brandweerman”

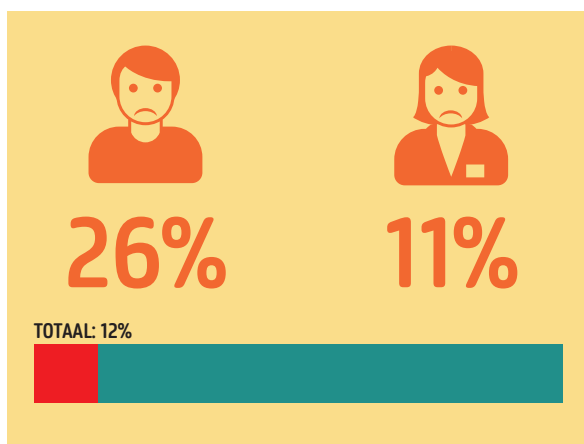
Werkzoekende Tim Claus (31, bachelor lichamelijke opvoeding en bewegingsrecreatie) hekelt de vaste benoeming.

“Na vijf jaar interims, vervangingen en opdrachten in open uren, zit ik zonder job. Ik sta even ver als toen ik afgestudeerd was als leraar L.O. Zo stond ik gedurende twee jaar in een school. Ik denk: hier zit ik goed, hier wil ik blijven. Maar na twee jaar dreig ik TADD'er te worden. Gevolg: de school stuurt me door, net zoals andere jonge collega's in dezelfde situatie als ik. De reden? Die geven ze niet. Het schooljaar daarop komen er uren vrij. Ik stel mij kandidaat maar ik word, ondanks mijn ervaring, niet weerhouden. Ze stellen dat ze niet verplicht zijn mij opnieuw aan te nemen.

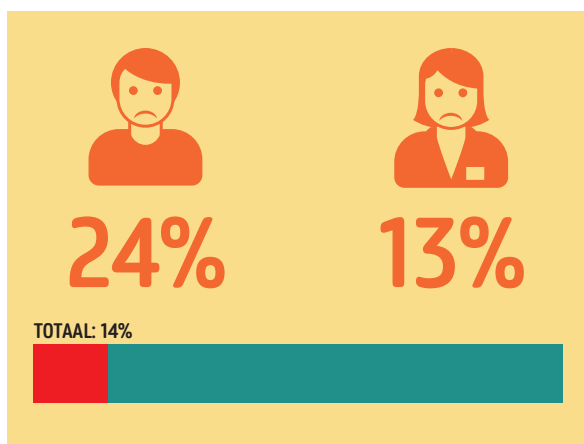
Ik weet dat zodra je TADD bent, een school je niet makkelijk kwijtraakt. En dus nemen ze liever geen risico's. Dat is niet de schuld van de school, maar van het systeem. Jonge leraren zijn daar wel de dupe van. Want in jouw plaats komt natuurlijk weer een jonge starter. En nu zit ik hier. Zonder werk. Misschien ga ik bijstuderen: sanitair. Ik heb ook proeven meegedaan voor de brandweer. Triestig, want ik sta graag voor de klas en ik weet dat ik een goede leraar kan worden. Maar ik wil niet wéér diezelfde miserie meemaken.”

Hoeveel jonge starters zijn binnen de vijf jaar weg?

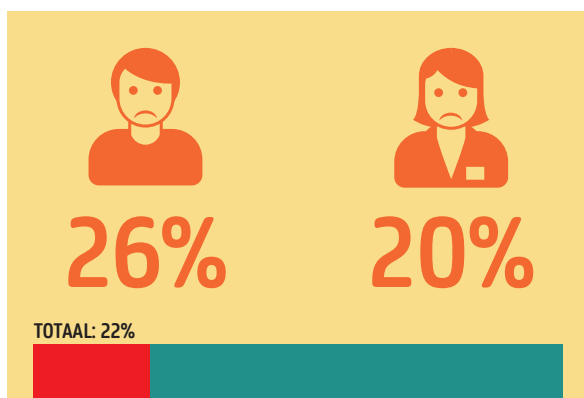
KLEUTERONDERWIJS

LAGER ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS

Het onderzoek gaat over starters jonger dan 30 jaar.
Bron: Arbeidsmarktrapport prognose 2011-2015

“Ik stond te wenen voor de leerlingen”

Lisa Van Damme (23, bachelor lager onderwijs) doorstond haar eerste praktijktest niet.

“Ik ben vorig jaar beginnen lesgeven. Maar bijna onmiddellijk wilde ik er al mee stoppen. Dat lag niet aan de school. Integendeel. De school had een schitterend lerarenteam. Ze hebben me heel hartelijk ontvangen en enorm gesteund. Maar ik had een graadklas vol mondige en rebelse leerlingen. Dat was schrikken en slikken. In mijn stagescholen had ik brave leerlingen, en kwam ik telkens terecht in een kader waar de afspraken al vastlagen. Nu moest ik alles zelf opstarten, en als starter was ik nog niet zeker genoeg van mijn stuk. Ik probeerde ze met zachte hand te leiden, maar daar maakten ze misbruik van. Dus werd ik strenger. Toch liep het uit de hand. Ik onderschepte een briefje dat de leerlingen doorgaven in de klas. Ze riepen: ‘Je mag dat niet lezen, dat is schending van onze privacy!’ Enkel liepen naar voren, keerden mijn handtas om en begonnen door mijn persoonlijke spullen te snuisteren. ‘We zullen jouw privacy ook eens schenden.’ Ik ben ingestort voor de klas. Dan ben je helemaal je autoriteit kwijt, natuurlijk. ‘Ga maar wenen bij de directeur, dat kan je toch zo goed’, riepen ze. Waar ben je dan mee bezig? Lesgeven, doelstellingen halen, vergeet het maar. Het gaat gewoon om overleven.

MISLUKKING

Hoewel de directeur me nog voorstelde om de klas een paar uur op te splitsen, ben ik weggegaan. Met een enorm gevoel van mislukking. Ik kan het niet, dacht ik, ’t is gedaan. Maar na een paar korte opdrachten in andere scholen, kon ik dat beeld bijstellen. En begon ik te groeien als leraar. Tijdens een lange interim overspoelden mijn collega's me met schouderklopjes. ‘Je bent een goeie leraar, eindelijk is die klas rustig’. Ouders van een kindje met autisme spraken me aan: ‘Jij hebt onze zoon zelfvertrouwen gegeven, jij zorgt ervoor dat hij graag naar school gaat.’ Dat doet deugd. En door al die positieve ervaringen weet ik nu: ik kan het dan blijkbaar toch.”

TE WEINIG BEGELEIDING

“Als pas afgestudeerde leraren voor het eerst in de klas staan, zijn ze op zichzelf aangewezen”, zegt Martin Valcke. “Ze zijn volledig verantwoordelijk voor hun klas, soms met weinig begeleiding, en merken tot hun verbijstering dat daar heel andere dingen gebeuren dan tijdens de beschermde omgeving van hun stages. Van een praktijkschok gesproken. Ze moeten hun leerlingen in de hand houden, maar krijgen ook te maken met collega’s, de directeur, ouders, leer- en zorgproblemen ... Ook komen ze terecht in onderwijsvormen en schoolculturen die hun vreemd zijn. Beginnende leraren proberen te overleven: van les tot les, van dag tot dag. Ze werken door tijdens de vakanties, terwijl ze dan op adem moeten komen. En ze krijgen weinig steun. Als het tegenvalt, krijgen ze ook nog eens les op de moeilijkste uren en in de lastigste klassen.”

Verwachten we te veel van starters?

Isabel Rots (studiedienst COV): “Jonge starters steken veel tijd in hun lesvoorbereidingen. Als je dan zo’n supercreatieve les geeft op vrijdag voor de vakantie en je leerlingen hebben er geen zin in, valt je les in duigen. Of leerlingen stellen vragen over de vakinhoud die je niet kan beantwoorden. Dat zien starters vaak als gigantische faalmomenten, zodat ze aan zichzelf gaan twijfelen. Andere starters zien dat net als leermomenten die hen stimuleren om zichzelf professioneel verder te ontwikkelen.”

Hoe kunnen we praktijkschok beter opvangen?

Geert Kelchtermans: “Investeer in aanvangsbegeleiding van jonge leraren. Nog voor ze geld kregen om mentoruren in te richten, waren sommige scholen daar al sterk mee bezig. De mentoruren bevestigden dat engagement. Maar toen die afgeschaft werden, kreeg je een pervers effect: ‘Als de overheid het niet doet, waarom zouden wij het nog doen?’ Andere scholen zijn inspanningen blijven doen, maar ik vrees dat er nu nog minder aanvangsbegeleiding is dan tevoren.”

Wat is de rol van zo’n mentor?

Geert Kelchtermans: “Goede mentoring is niet vanzelfsprekend. Je hebt toegewijde mentoren die hun starter overstelpen met hun eigen cursusmateriaal en het liefst hebben dat die starter hen zo veel mogelijk imiteert. Dan krijgt de mentor bevestiging dat hij goed bezig is. Heel problematisch voor die starter: die wil net dat de mentor hem vrijheid geeft, hem wat laat proberen, zijn eigen stijl laat zoeken. Een goeie mentor staat open voor feedback en kritiek, en krijgt op zijn beurt geweldige ideeën via zijn starter.”

Isabel Rots: “Mentorschap neem je er niet zomaar bij. Dat vereist specifieke deskundigheid, je moet er vorming voor krijgen. Niet voor vakdidactiek of vakinhoudelijke aspecten. Maar wel over hoe je een vertrouwensband kan creëren en bij de starter het gevoel van competentie kan ontwikkelen: ik doe het goed als leraar.”

► “We doen het al 20 jaar zo”

Hermien Goeminne (24, bachelor secundair onderwijs Nederlands en geschiedenis) miste de teamspirit in haar eerste school.

“Ik sta in het buitengewoon onderwijs. Vorig jaar gaf ik daar vooral beroepsgerichte vorming. Voor dat vak kan je niet echt studeren. Maar mijn collega's schoten me onmiddellijk te hulp. Ze toonden me hun cursussen, gingen met me rond de tafel zitten om samen lessen in elkaar te steken. Dankzij die hulp kan je als beginnende leraar veel meer energie steken in creatieve lessen, interactieve werkvormen én in je klas zelf. Mijn collega's zijn teamspelers, ze sluiten zich niet op in hun klas. Gelukkig maar. In het buitengewoon onderwijs moet je door de complexe doelgroep veel met mekaar communiceren.

Die samenwerking miste ik in het gewoon onderwijs. Daar had ik ook mentoren die me goed begeleidden. Maar met specifieke vragen over het vak of de lesinhoud kon ik niet bij hen terecht. 'Dat lukt niet', kreeg ik te horen toen ik een nieuwe lesaanpak voorstelde. Terwijl ze het niet eens hadden geprobeerd! Ik begrijp dat vernieuwende ideeën soms op een njet stoten. 'We doen het hier al twintig jaar zo, en het werkt prima'. En dat klopt ook. Maar oudere collega's kunnen evengoed van jongere collega's leren.

SAMEN LESGEVEN

Op mijn huidige school wisselen we lesmateriaal uit. Observeren we elkaars lessen. En als het fout loopt, zeggen we dat en overleggen we hoe het beter kan. We geven ook samen les in de complexe klassen. Vorig jaar stond ik bij een leraar met veel ervaring. Daar steek je veel van op. Toch jammer dat sommige leraren dat als een bedreiging zien. 'Mijn klasje, mijn lesje, blijf eraf en laat me met rust', dat taboe is in onze school al lang verleden tijd.”

WE LEREN NIET VAN MEKAAR

“Je geeft geen les in een klas, wel in een school”, zegt Isabel Rots. Een schoolcultuur waar leraren niet samenwerken, roddelen, kliekjes vormen, werkt ontmoedigend. Daar sta je dan als starter, met je vernieuwende inzichten uit de lerarenopleiding. Beginnende leraren moeten daarmee leren omgaan. Daarom is aanvangsbegeleiding zo belangrijk. Het is niet makkelijk om tegen de stroom in te gaan. Als je geen steun krijgt van je collega's, val je vaak terug op wat je zelf goed vond in de klas als leerling. Maar dan stap je 15, 20 jaar terug in de tijd. Of nog erger: je conformeert je aan een dominante schoolcultuur die haaks staat op je eigen opvatting en op je vorming. Dat smoort innovatie in de kiem.”

Moeten leraren vaker bij elkaar op klasbezoek gaan?

Geert Kelchtermans: “Leraren willen liever goed liggen bij collega's en conflicten vermijden. Dan is het logisch dat de klasdeur dichtblijft. De jonge kleuteronderwijzer die weet dat haar ervaren collega's een ervaringsgerichte aanpak niet zien zitten, doet haar ding in de klas. Buiten zorgt ze er wel voor dat de kinderen twee aan twee in de rij lopen en stil zijn. Vaak is de startende leraar ook een bron van existentiële zelftwijfel bij oudere collega's. Die denken ineens: het kan helemaal anders, die snotneus doet dat gewoon. Leerlingen en ouders zijn razend enthousiast, je ziet de oogjes van de directeur blinken omdat hij de nieuweling heeft binnengehaald. Maar jij, met je twintig jaar ervaring, voelt niet de neiging om met die nieuwe te *socializen*. Tenzij je denkt: schitterend, wat een frisse wind door de school, daar kan ik iets van leren.”

Hoe kunnen we meer expertise delen?

Isabel Rots: “Scholen moeten professionele leergemeenschappen worden, waar leraren expertise kunnen en willen delen, vanuit hun eigen noden. Gooi de deuren van de klassen open, ga kijken hoe je collega een probleem aanpakt, doe aan team-teaching.”

Geert Kelchtermans: “Praat ook over positieve ervaringen. Leraren komen daar niet mee naar buiten, want 'dan krijg je al vlug een dikke nek'. Het ergste wat een starter kan overkomen? Op de volgende lerarenvergadering verplicht worden door de directeur om je nieuwe project uit de doeken te doen, omdat hij er zo enthousiast over is. Gegerandeerd schieten je collega's je af. Of erger: ze zeggen niets. Dodelijk, ook voor de interne professionalisering op school.”

Martin Valcke: “Je moet investeren in jonge mensen, zodat ze zich verder blijven ontwikkelen. Kan een leraar veertig jaar voor de klas staan zonder zich bij te scholen? Het lerarenberoep heeft blijkbaar een diploma zonder vervaldatum. Moeten we ook elke leraar – zeker beginnende leraren – vragen om honderd procent les te geven? Waarom kan hij voor twintig procent van zijn tijd niet verder werken aan zijn eigen opleiding en vorming? Ook voor startende leraren zou dat een hoop druk van de ketel halen. En maak structureel tijd vrij voor teamoverleg. Dat betekent dat je verwacht dat leraren meer op school zijn. En dat je plekken voorziet waar ze kunnen werken, voorbereiden, vergaderen, overleggen. Zo betrek je ook je jonge leraren bij je team. Want als je niet het gevoel hebt erbij te horen, trek je weg.”

“Je start en loopt onmiddellijk achter”

Sofie de Laat (24, lerarenopleiding Nederlands-wiskunde, master taal- en letterkunde Nederlands) onderschatte de werkdruk van het beroep.

“Ik ben erg tevreden over mijn lerarenopleiding: vakinhouden en didactische principes hebben ze mij uitstekend aangeleerd. Maar waar ze me niet op voorbereid heeft, is de berg werk die je als starter op je bord krijgt. Zo begon ik meteen met een achterstand aan mijn lesvoorbereidingen. Want het ging vlug: op maandag ging ik solliciteren, woensdag kreeg ik te horen dat ik mocht beginnen, donderdag was er samenvatting van de nieuwe leraren, vrijdag kreeg ik mijn boeken en maandag stond ik voltiids voor de klas.

In de lerarenopleiding kreeg ik mijn lesonderwerpen meestal ruim op voorhand, en waren mijn lesvoorbereidingen al klaar voor ik aan mijn stage begon. Maar op school had ik steeds het gevoel dat ik de feiten achterna holde. Lesvoorbereidingen, correcties, agenda's nakijken, rapporten invullen ... Creatief uit de hoek komen en toffe lessen in elkaar steken zoals ze je in de lerarenopleiding leren, daar heb je gewoonweg de tijd niet voor. Als je vrienden vrij zijn in het weekend, werk jij de hele dag aan je bureau voor school. Dat wringt.

TE KORTE STAGE

Gelukkig sta ik doodgraag voor de klas en ondersteunt de school mij als beginner goed, maar het blijft loodzwaar, en dat had ik niet ingeschat. Tijdens mijn eindstage gaf ik vijftien uur les per week, nu drieëntwintig. Die acht uur meer maken een groot verschil in werkdruk. Bovendien stond ik als voormalig aso-leerling ook voornamelijk voor aso- en handelsklassen. Dat maakte de praktischschok nog groter. Want in mijn klassen zitten zware gevallen. 'Maar mevrouw, hoe was je zelf vroeger', zeggen mijn bso'ers als ze weer eens lastig doen. En dan denk ik: alles behalve dát. Ik was het brave *dezeke* dat haar hand opstak en deed wat van haar gevraagd werd. Gelukkig heb ik de steun van twee goeie vriendinnen die puur toevallig samen met mij dit jaar op school zijn gestart. Mensen die je vertrouwt, van wie je weet dat ze hetzelfde meemaken, en met wie je open kan praten over je problemen, die maken het verschil.”

OPLEIDING SCHIET TEKORT

“Uit onderzoek blijkt dat de lerarenopleiding te weinig beantwoordt aan de werkelijkheid”, zegt Martin Valcke. “Leermoeilijkheden, zorgproblemen, diversiteit ... behandelt de lerarenopleiding te laat of te weinig. Bovendien leer je heel veel óver lesgeven, óver groeps-werk, óver *peer-tutoring*, maar je leert die dingen te weinig zélf doen. De lerarenopleiding worstelt met een heel diverse instroom van studenten, maar differentieert zelf weinig systematisch. Terwijl je je studenten net moet opleiden voor gedifferentieerd onderwijs!”

Hoe kan de lerarenopleiding beter aansluiten op het beroep?

Martin Valcke: “Laat de lerarenopleiding een model zijn voor het lesgeven op een school. Als je instroom divers is, werk dan met niveaugroepen, binnenklasdifferentiatie en *peer-tutoring*. Zo leren je studenten hoe je dat in het echt werkt. Laat studenten lerarenopleiding van in het eerste jaar een dag per week meedraaien op een school. Zo krijgen ze een vollediger beeld van het complexe lerarenberoep.”

Geert Kelchtermans: “Ook al zijn stages zo realistisch mogelijk, toch word je van de ene dag op de andere leraar. En ben je op slag verantwoordelijk voor je leerlingen, leerplan realiseren, omgaan met de ouders. Daar kan de lerarenopleiding nooit pasklare oplossingen voor geven. Dus is aanvangsbegeleiding geen taak van de lerarenopleiding. Anders krijg je een verkapt verlenging van de lerarenopleiding. Je geeft dan aan je afstudeerders mee: je denkt wel dat je leraar bent, maar je bent het nog niet. Nee, laat de school zelf aanvangsbegeleiding doen. Die kan een starter begeleiden om in die specifieke schoolcultuur, in die klassen, in dát leerjaar op een goeie manier zijn gang te gaan. De pedagogische begeleider kan daar een rol in spelen, op voorwaarde hij de starter ondersteunt, niet evalueert. Dat moet de directeur doen. Als je begeleiding en evaluatie door elkaar haalt, noem het dan niet aanvangsbegeleiding, maar een proefcontract.”

“Pas voor de klas” is een nieuw initiatief van Klasse om starters en hun school te ondersteunen.

Via klasse.be/pasvoordeklas én facebook.com/groups/pasvoordeklas vinden starters elkaar. Coaches lezen mee en geven deskundige ondersteuning.

STARTERSPACT

In het midden van deze Klasse zit een Starterspact. Hang het op in je lerarenkamer en toon dat je starters steunt.

Deel ook het campagnefilmpje ‘Wij staan achter je’ op tvklasse.be en verspreid het startersvirus.

OPMERKELUK

Wiskundigen in de ban van Stromae

Muzikant Stromae bekoort niet alleen jongeren, ook wiskundige Dirk Huylebrouck (KU Leuven) is fan van 'de nieuwe Brel'. Volgens Huylebroeck zitten de kleding en de website van de Belgische zanger vol wiskundige 'toevalligheden'.

"Het patroon van het truitje dat Stromae draagt in de clip van Papaoutai is pure wiskunde", zegt hij. "De handjes kunnen op vier manieren over 180 graden in zichzelf draaien. De figuren zelf hebben spiegelsymmetrie, en er is een soort 'verticale gespiegelde verschuiving', als je van de ene kolom met patronen naar de andere overgaat." Ook de website van Stromae bevat enkele wiskundige hoogstandjes. "Iedere specialist herkent er drie wiskunde-iconen in: een Taniuchi T-letter, blivet-muzieknoten en een Penrose-driehoek. Een optische illusie die de meeste mensen gewoon leuk of fascinerend vinden. Maar wiskundigen willen zoiets meteen ontrafelen en in formules vatten."

Huylebrouck is opgetogen dat Stromae zijn liefde voor wiskunde duidelijk laat blijken. Toen een presentator Stromae in een Franse talkshow onlangs vroeg wat de vierkantswortel van 196 was, antwoordde hij prompt 14. "Er zijn niet veel mensen die dat zo snel kunnen uitrekenen", aldus Huylebroeck.

SPIEKEN

Hogeschool verbiedt horloges tijdens examen

Studenten aan de Gentse Arteveldehogeschool mogen geen horloge meer dragen tijdens de examens. De school wil zo vermijden dat studenten spieken via een smartwatch, een 'slim' horloge waarmee je tijdens het examen anoniem op het internet kan surfen.

Fraude met een smartwatch is niet bewijsbaar, dus kiest de school voor een preventieve maatregel. "De smartwatch is zeker nog niet helemaal ingeburgerd, maar er wordt veel reclame voor gemaakt", zegt Kristine De Smet, diensthoofd communicatie van de Arteveldehogeschool. "En omdat we studenten als *early adopters* beschouwen, spelen we op zeker." Het verbod geldt niet alleen voor smartwatches, maar ook voor gewone horloges, zelfs die met een wijzerplaat. Ze belooft wel dat er in elk examenlokaal een klok komt.

TV.KLASSE

Punten én talenten op het rapport

Bij het nieuwe rapport vinden de leerlingen van de GO! Talentschool in Turnhout naast hun punten nu ook een talentenrapport. "Zo weten leerlingen beter of hun talenten aansluiten bij de studierichting die ze gekozen hebben", zegt directeur Saskia Michielsens.

"Tijdens een klassenraad maken we vaak enkel tijd voor leerlingen die slecht scoren op het puntenrapport. Leerlingen met goede punten krijgen weinig aandacht", zegt leraar Miete Geerts. "Daarom koppelen we aan het talentenrapport twee keer per jaar een feedbackgesprek. Tijdens zo'n gesprek krijgen we de kans om zowel sterke als zwakke leerlingen naar een hoger niveau te tillen. We gaan samen na waar leerlingen sterk in zijn en sporen ze aan om hun talenten te gebruiken als hefboom om wat minder gaat beter te maken. Ook op het oudercontact is het talentenrapport een dankbaar instrument voor een gesprek. Leerlingen kunnen samen met hun ouders beter inschatten of ze een studierichting volgen die bij hen past."

TV.Klasse maakte een filmpje over de Talentschool in Turnhout - www.tvklasse.be.

Vlaamse leerlingen niet langer supertop

Vlaamse leerlingen behoren nog steeds tot de Europese top voor wiskunde. Ook voor leesvaardigheid en wetenschappen scoren ze goed. Toch moeten we flink wat landen laten voorgaan. Bovendien gaan de Vlaamse resultaten er vergeleken met negen jaar geleden sterk op achteruit. Dat blijkt uit de nieuwe PISA-studie.

De Vlaamse leerlingen doen het nog steeds goed in vergelijking met de rest van de wereld. Maar zowel de sterkst als de zwakst presterenden scoren beduidend slechter in de loop van de opeenvolgende PISA-metingen. Daarnaast zijn er minder Vlaamse leerlingen die de hoogste PISA-niveaus bereiken: in 2012 behaalt een leerling op de vier een topprestatie voor wiskunde. In 2003 was dat nog een op de drie. Bovendien haalt vijftien procent van de leerlingen het basisniveau voor wiskunde niet. In 2003 was dit nog maar twaalf procent. Zowel de aso-, tso- als bso-leerlingen scoren gemiddeld slechter. Bovendien blijft ook de sociale kloof erg groot.

PISA is een internationaal onderzoek dat driejaarlijks de onderwijssystemen in verschillende OESO- en partnerlanden evalueert. Voor PISA 2012 werden in 65 landen samen meer dan 500.000 vijftienjarigen getest. In Vlaanderen namen 5970 leerlingen deel uit 174 verschillende scholen.

Meer lezen? Download de gratis brochure via www.klasse.be/ga/pisa

WISKUNDE

1	Shanghai-China	.613
2	Singapore	.573
3	Hongkong-China	.561
4	Taipei China	.560
5	Korea	.554
6	Macao-China	.538
7	Japan	.536
8	Liechtenstein	.535
9	Zwitserland	.531
10	VLAANDEREN	.531
11	Nederland	.523
13	Finland	.519
	OESO-gemiddelde	.494
29	Franstalige Gemeenschap	.493

Voor wiskunde horen Vlaamse leerlingen tot de internationale subtop. Slechts zes Aziatische landen of regio's scoren beter. Samen met vier andere landen haalt Vlaanderen de subtop. In vergelijking met PISA 2003 scoren Vlaamse leerlingen wel beduidend slechter. Samen met onder andere Finland behoort Vlaanderen tot de sterkste dalers. Voormalige topper Finland scoort in PISA 2012 zelfs beduidend slechter dan Vlaanderen.

LEZEN

1	Shanghai-China	.570
2	Hongkong-China	.545
3	Singapore	.542
4	Japan	.538
5	Korea	.536
6	Finland	.524
7	Ierland	.523
8	Canada	.523
9	Taipei-China	.523
10	VLAANDEREN	.518
16	Nederland	.511
27	Franstalige Gemeenschap	.497
	OESO-gemiddelde	.496

Ook voor lezen behoort Vlaanderen tot de Europese subtop. Vijf Aziatische landen of regio's scoren veel beter. Vlaanderen zakt weg uit de groep van toptanden. We moeten meer landen laten voorgaan dan vroeger en er zijn meer landen die op hetzelfde niveau presteren.

WETENSCHAPPEN

1	Shanghai-China	.580
2	Hongkong-China	.555
3	Singapore	.551
4	Japan	.547
5	Finland	.546
6	Estland	.541
7	Korea	.538
12	Duitsland	.524
14	Nederland	.522
18	VLAANDEREN	.518
	OESO-gemiddelde	.501
39	Franstalige Gemeenschap	.487

Voor wetenschappen halen acht landen of regio's een beduidend betere score dan Vlaanderen. Vlaanderen behoort samen met dertien andere landen tot de subtoppers.

Een dag in het buitengewoon lager onderwijs

Meer rolstoelen dan stoelen

Slechts 33 type vier-scholen voor leerlingen met een fysieke handicap telt Vlaanderen. Alleen dat al maakt ze uniek. “We leren kinderen blij zijn met wat ze wel kunnen. Daardoor zijn we ook een ‘levensschool””, zegt Griet Smeets, directeur van vrije basisschool Windekind. Klasse nestelt zich een dag in de buitengewone warmte van haar school.

door Leen Leemans, foto's: Jonas Roosens

8.40 UUR - MEGA MARCIA

Met octopuspalen voor de deur en tekeningen aan de ramen, doet niets vermoeden dat Windekind in de Leuvense Schapenstraat geen gewone school is. Het is verbazingwekkend stil aan de ingang. Geen aan-en-af-gerij van fietsen, geen gewriemel van auto's om kinderen voor de schoolpoort af te zetten. Aan de bushalte achteraan is het wel druk. “Onze leerlingen komen uit de hele provincie met de bus naar school. Sommigen zijn al twee uur of zelfs iets langer onderweg als ze hier toekomen”, zegt directeur Griet Smeets. Sommige leerlingen worden opgewacht, anderen rijden het pad naar de speelplaats op. In een flits zie ik ‘Mega Marcia’ op een rolstoel staan. Mega?

9 UUR - TAALLES

Vandaag ben ik te gast in de ‘vossenklas’ van meester Ward Bulckens. Vijf paar nieuwsgierige ogen kijken me aan. “Wil jij een stoel”, breekt Jorunn het ijs. “Dit is de klas met de oudste leerlingen van leerweg één. We proberen zo veel mogelijk aan te sluiten bij het gewoon onderwijs. Maar alles gaat er veel rustiger aan toe. De niveauverschillen in deze groep zijn al groot. Daarom kan ik niet klassikaal lesgeven. Iedere leerling krijgt hier een eigen leertraject”, legt meester Ward uit.

Stagiair Annelies Croons, die al leraar is en nu een opleiding voor het buitengewoon onderwijs volgt, neemt een groepje apart voor de taalles. Meester Ward start met het tweede groepje. Ondertussen zijn ook Daan – die eerst kine had – en Stéphane – ‘de bus was te laat!’ – toegekomen. De vossenklas is voltallig, want Lente en Ayse liggen in het ziekenhuis na een operatie.

9.30 UUR - KINESITHERAPIE

Kinesist Ellen Reynders komt Fien halen. Ik ga mee naar de kinezaal. Terwijl Ellen de rijglaarzen van Fien van onder haar ‘skinny’ broek prutst, lacht Fien: “Mama, andere broeken, graag”. Elke leerling krijgt logopedie en kinesithérapie tijdens de schooluren. “Die therapie is gericht op de handicap van het kind, maar ondersteunt ook de leerstof en de school. Hoe verplaats je je op de speelplaats? Hoe zit je het beste zodat je je handen maximaal kan gebruiken? Een therapeut schat in wat mogelijk is. Dat introduceren we langzaam in de klas. Dat is de kracht van een type vier-school”, zegt Griet Smeets.

*“Elk kind krijgt
hier een eigen
leertraject”*

*Jorunn (12):
“Mijn favo-
riete vakken
zijn turnen,
knutselen en
wiskunde”*

Missen de leerlingen dan geen deel van de les? “Elk lesuur hebben er altijd wel een of meerdere leerlingen therapie. Dat is soms moeilijk, maar doordat ik zo sterk differentieer in de klas, lukt dat wel. We proberen de therapie wel zo veel mogelijk buiten de taal- en wiskundelessen te plannen”, legt meester Ward uit.

Als ik even later in mijn eentje door de gang loop, krijg ik een eerste schok. Zo veel rolstoelen, zitschalen, sta-apparaten en aangepaste driewielers heb ik nog nooit gezien. Griet Smeets: “Ook ouders die hun kind komen inschrijven, vinden dat beeld

heel confronterend. De eerste keer dat ze hier komen, is sowieso een droevig of boos moment. Geen enkele ouder zegt: ‘Ik wil dat mijn kind later naar Windekind gaat’. Gelukkig vinden ze het enkele jaren later wel spijtig dat ze afscheid moeten nemen.”

“Voor ik hier begon les te geven, had ik nog nooit een kind met een handicap gezien”, zegt meester Ward. “Maar nu zie ik die toestellen niet meer. Ik vind ze normaal. Ik ben met mijn leerlingen bezig als leraar en niet als verzorger. Voor mij is dit een gewone klas.”

10.40 UUR - SPEELTIJD

Speeltijd. Het regent pijpenstelen. Harley geeft me van achter het raam uitleg over de speelplaats: “Rond dat grasplein mogen we fietsen, daar zijn de speelbakken ...” Samen halen we een frisse neus. Juf Kristien Hubrechts houdt toezicht. “Remmen!!” roept ze naar een leerling die met zijn rolstoel de speelplaats opvliegt.

“De leerlingen die mobiel zijn, spelen net als andere kinderen. Sommigen verplaatsen zich met hun looprek of met een aangepaste driewieler. De kinderen die de drukte en het lawaai niet verdragen, staan apart onder een afdak. Als het kouder wordt, gaan we in de turnzaal, omdat de meeste kinderen niet zo beweeglijk zijn”, legt ze uit. Harley en Daan rennen ons voorbij. “Speel je mee tikkertje?”

1. Directeur Griet Smeets:
“De leerlingen spiegelen zich aan elkaar en leren zichzelf aanvaarden”

2. Fien (11) traint haar buikspieren

3. Kinesist Ellen Reynders:
“Ook trappen lopen is kine”

4. Turnleraar Marnic Claes:
“De turnles is soms een opstap naar sport buiten de school”

11 UUR - DOZEN STAPELEN

Terwijl de vossenklas rekenen krijgt, spring ik binnen in enkele andere klassen. Vijf leerlingen van leerweg twee leren over boodschappen doen. Een leerling telt echte munten. Juf Anne Pieck: “Ik bereid deze leerlingen voor op een zo zelfstandig mogelijk leven. Daarom breng ik alle leerstof heel praktisch aan”.

Twee deuren verder geeft juf Kristien Hubrechts een les zintuiglijke waarneming aan vijf leerlingen van leerweg drie. Ze stapelt dozen op elkaar, duwt ze om, schudt ermee, daarna zingt ze een lied. Sommige leerlingen reageren enthousiast, anderen lijkt het niet te deren. Dit zou mijn dochter van drie al niet meer fijn vinden, denk ik hardop. “Klopt. Deze kinderen houden erg van herhaling. Ze hebben het niveau van een één- à tweejarige. Maar ze leren wel bij”, legt juf Kristien uit. “In leerweg drie is de lijn tussen zorg en onderwijs soms dun. We wegen altijd af of een kind in groep kan functioneren. Allemaal naar buiten gaan als de bel gaat, kunnen sommige kinderen bijvoorbeeld niet aan. Maar zolang we ze dingen kunnen aanleren, bieden we onderwijs aan. Daarmee geven we deze kinderen een plaats in de maatschappij”, zegt Griet Smeets.

13.20 UUR - TURNLES

“Hop meester, nog vijf sit-ups”, moedigen Fien en Jorunn turnmeester Marnic Claes aan. “Ik krijg hier zelf kine”, lacht hij. De vossenklas krijgt turnles op het luchtkussen. Stagiair Annelies speelt met Stéphane met een ballon, Harley bengelt in een schommel en Daan, Karel en Viktor rollebollen over de mat. Dit is dolle pret. “Ze doen dit heel graag. Het is heel bevrijdend om zonder al hun hulpstukken te kunnen bewegen”, weet meester Marnic. “Toch is het ook confronterend. Hun motorische beperkingen worden heel duidelijk. De turnles draait ook rond sociale vaardigheden. Ze leren bijvoorbeeld dat een erg mobiel kind de bal niet moet afpakken van een kind in een rolstoel.”

De verhuis van de turnzaal naar de klas vraagt een hele organisatie: rijglaarzen en schoenen aantrekken, jassen aan, rolstoel halen ... Het valt me op dat iedereen elkaar helpt. “Doordat de klassen zo klein zijn, moeten de leerlingen het met elkaar zien te vinden”, zegt meester Ward. “Soms mogen ze ook bij de kleuters gaan helpen. Dat vinden ze fantastisch. Dan kunnen zij eens voor iemand zorgen.”

3

14.30 UUR - MUZIEK

“Vossen plagen, juffen zagen, meesters klagen, haha”, klinkt het. Meester Ward *shaket* door de klas. De leerlingen zingen speciaal voor mij hun zelfgeschreven rock-vossenlied. De schooldag eindigt ontspannen met de muziekles. Terwijl Daan mij een muziekmap geeft, polst hij nog even of ik zeker over alle leerlingen van de klas zal schrijven. Beloofd!

Even voor half vier stopt meester Ward met de les. Deze leerlingen hebben wel wat tijd nodig om gepakt en gezakt tot aan de bushalte te geraken. Vindt hij zijn job soms niet te zwaar? “Ik moet geen eindtermen halen zoals in het gewoon onderwijs. Maar ik probeer wel mijn leerlingen minstens op het niveau van het vierde leerjaar te brengen. Dan kunnen ze naar de B-stroom. En dat lukt. Toch kom ik vaak handen te kort. Doordat je eindeloos moet differentiëren en door veel kleine dingen zoals de boekentassen aan de kant zetten, jassen helpen aandoen ... kom je er alleen niet. Twee vaste leraren in zo'n klas zou ideaal zijn. Maar hoe zwaar of frustrerend het soms ook is, er is altijd weer veel plezier”. Ondertussen zitten bijna alle leerlingen op de juiste bus. Ik zie nog net hoe Jorunn en Harley elk een kleuter de bus op helpen. Dag dappere vossen. Jullie zijn echt mega. Allemaal.

Bijzondere kinderen vragen een bijzondere aanpak en bijzonder lesmateriaal. De bijdragen op de leerzorgsite van KlasCement werden alvast met zorg geselecteerd op eenvoudig taalgebruik, visuele ondersteuning, stapsgewijze aanpak, enz. - www.leerzorgsite.be

4

BUITENGEWONE DOELEN

Kinderen die speciale hulp nodig hebben door een handicap of door leermoeilijkheden, kunnen terecht in het buitengewoon basisonderwijs. Dat is ingedeeld in acht types. Windekind is een 'type 4-school'. Alle kinderen hebben hier een (meervoudige) fysieke handicap. De school verdeelt de leerlingen volgens hun leermogelijkheden over drie 'leerwegen'. Leerweg 1 sluit aan bij het gewoon onderwijs. In leerweg 2 leren de leerlingen heel praktijkgericht. Zij stromen door naar het buitengewoon secundair onderwijs. In leerweg 3 leren de leerlingen vooral invloed uit te oefenen op hun omgeving. Zij gaan naar het buitengewoon secundair OV 1 voor kinderen met een ernstige meervoudige handicap.

De overheid formuleert enkel ontwikkelingsdoelen voor type een, twee, zeven en acht. In type vier kiest de klasraad welke doelen ze aanbiedt aan een bepaalde leerling. Dat kunnen ontwikkelingsdoelen uit andere types van het buitengewoon onderwijs, doelen uit het gewoon basisonderwijs of eigen doelen zijn.

NIEUW: TYPE 9

In november 2013 bepaalde de Vlaamse regering dat leerlingen met een beperking zo veel mogelijk naar het gewoon onderwijs moeten kunnen gaan. Kinderen die dat nodig hebben, kunnen nog steeds naar het buitengewoon onderwijs. Type 1 en 8 verdwijnen en worden vervangen door een nieuw type 'basisaanbod'. Voor leerlingen met autisme komt er een nieuw type 9. Deze maatregelen moeten in het Vlaams Parlement nog definitief beslist worden.

Om scholen in het gewone onderwijs te ondersteunen bij deze verandering komt er een team van 109 begeleiders. De middelen die vrijkomen doordat er minder kinderen naar het buitengewoon onderwijs gaan, blijven gaan naar leerlingen met specifieke onderwijsnoden.

“Voedsel, hygiëne ...
hallucinant waarmee
onderwijs bezig
moet zijn”

BIO

- 57 jaar
- Professor onderwijskunde (UGent)
- Staat aan het hoofd van de 'Innovation and Measuring Progress Division' van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), het samenwerkingsverband van 34 welvarende landen
- Vader van twee volwassen kinderen
- Woont en werkt in Frankrijk

*Vlaamse leraren zijn onvoldoende in staat om te differentiëren,
vindt internationaal onderwijsexpert Dirk Van Damme*

"Ons onderwijs is niet klaar voor de 21ste eeuw"

Kunnen de Vlaamse leraren niet goed om met verandering, zoals sommigen beweren? Of zijn ze, zoals anderen zeggen, hervormingsmoe? Klasse trok naar Parijs, waar OESO-topman Dirk Van Damme onderwijssystemen van verschillende landen onderzoekt en vergelijkt. Voor Vlaanderen schetst hij een somber beeld. "Vlaamse leraren zijn goed, maar in een achterhaalde visie op het beroep."

door Pieter Lesaffer - foto's: Katrijn Van Giel

Achter de imposante inkomhal van het OESO-hoofdkwartier in Parijs gaat een hele reeks kleine, donkere kantoren schuil. In een daarvan huist onze landgenoot Dirk Van Damme, die er net als Yves Leterme een topfunctie heeft. Naast een bureau en een tafel staan er vooral veel boeken. Studies vol grafieken en vergelijkende analyses van de 34 OESO-landen. Ook over ons land. Eén cijfer blijft hangen: van alle landen spenderen de Vlaamse leraren de meeste tijd aan taken die niet rechtstreeks met de vakinhoud te maken hebben.

De schuld van de gevreesde 'planlast'?

"Vlaamse leraren spenderen veel tijd aan klasmanagement en maatregelen om orde en tucht te bewaren, niet zozeer aan maatregelen die de overheid oplegt. Die vraagt in ons land relatief weinig van leraren. We zitten nu wel in een periode van verandering, maar dat zal weer stabiliseren. In andere landen die hun onderwijs veel sneller veranderen,

vraagt de overheid veel meer. Bij ons zit het probleem vooral bij de overbevraging van buiten het onderwijssysteem. Het onderwijs moet opvangen waar anderen tekortschieten. Dat gaat tot en met voedsel, hygiëne ... het is echt soms hallucinant waarmee onderwijs bezig moet zijn."

U heeft het dan vooral over de gezinnen die tekortschieten in de opvoeding?

"Het gaat over ouders die hun kinderen niet goed kleden, zonder ontbijt naar school sturen, te laat in bed steken zodat ze in de klas in slaap vallen. Het gezin als instelling functioneert op dit moment minder goed dan het onderwijssysteem, zeker in ons land."

► **Leraren krijgen hier de jongste tijd vanuit verschillende hoeken de kritiek dat ze niet met verandering kunnen omgaan. De onvrede over de hervorming secundair onderwijs zou een bewijs zijn van conservatisme. Hoe ziet u dat in internationaal perspectief?**

“De Vlaamse leraren zijn heel goed, maar wel in een traditionele, achterhaalde visie op het beroep. Daarin is het uitgangspunt: ik ga mijn klas binnen, ik doe de deur dicht en ik ben de baas, ik doe wat ik wil. Als de directeur binnenkomt of – laat staan – een inspecteur of pedagogisch begeleider, dan is er een groot probleem. Leraren staan heel erg op hun individuele autonomie. Alles wat indruist tegen die autonomie, ervaren ze als bedreigend. Een omzendbrief, een minister die plannen maakt, ouders die vervelend doen ... We moeten af van het idee dat professionaliteit samenvalt met je territorium. In Finland hebben leraren het in de lerarenkamer voortdurend over de leerlingen. In de Vlaamse lerarenkamers lijkt dat veel minder het geval. We moeten meer collectief gaan denken. Het moderne leraarschap gaat over een collectieve verantwoordelijkheid, over team-teaching: met de collega's samen denken en samenwerken.”

Waarom is dat zo belangrijk?

“Vergelijk het met de gezondheidszorg, waar dezelfde discussie vroeger is gevoerd. De medische beroepen zijn gemoderniseerd en geprofessionaliseerd omdat artsen gingen beseffen dat ze de patiënt niet meer individueel mochten bekijken. Ze zagen in dat iemands gezondheid afhangt van teamwerk, waarbij je alle aspecten van de patiënt samenlegt. De gezondheidszorg staat op dat vlak verder dan onderwijs.”

Ook de lerarenopleidingen blijven hameren op het individuele leraarschap. Zo blijven we vasthangen aan het romantisch ideaalbeeld van de leraar die alleen voor de klas zijn leerlingen begeestert. Maar dat strookt niet met de professionaliteit die we van een leraar in de 21ste eeuw verwachten.”

Als je aan mensen vraagt welke leraar ze zich nog herinneren, dan is dat meestal net die authentieke leraar die buiten de lijntjes kleurt. Dreigt dat type leraar niet uit de boot te vallen in het moderne leraarschap van de 21ste eeuw?

“Er zitten heel goede kanten aan dat traditionele leraarschap - zeker wanneer het om uitstekende leraren gaat - maar het is geen profiel waar we in een 21ste eeuwse leeromgeving naar moeten evolueren.

Het oude idee van leraarschap is: je richt je op de beste leerlingen en je bent excellent omdat je met de excellente leerlingen werkt. De andere leerlingen worden uitgeselct, zij komen in de waterval terecht. In dat systeem is het belangrijkste dat de vijf leerlingen die nog in de Grieks-Latijnse overblijven jou een goede leraar vinden, niet de 95 anderen die zijn uitgevallen. Vandaag is de rol van onderwijs niet meer om de vijf

“Weinig ouders willen dat hun kind leraar wordt”

besten te selecteren, maar wel om iedereen op dat niveau te brengen. Dat vergt een heel andere pedagogische aanpak, en daarin is differentiatie cruciaal. Precies daarin schieten we tekort. Vlaamse leraren zijn nog onvoldoende in staat om te differentiëren. Door een verkeerd begrepen gelijkheidsbeleid hebben ze hun blikveld verschoven van de excellente leerlingen naar de middenmoot. Maar dat is niet de bedoeling. Ze moeten hun blikveld differentiëren: voor iedereen doen wat ze elk nodig hebben. Dat gebeurt nu nauwelijks, zelfs in de lerarenopleidingen. Dat is een ongelofelijk probleem. De diversiteit van de leerlingen begrijpen, analyseren en mee omgaan, dat is wat moet gebeuren.”

Innoveren we niet genoeg?

“In de OESO-gegevens zijn er enkele vragen waar de Vlaamse leraren opvallend laag op scoren. Onder meer de vraag of ze zich gewaardeerd voelen door hun omgeving en door hun directeur als ze innoveren. Deze score is de laagste van alle landen. Dat kan op twee dingen duiden: dat leraren zelf niet innoverend willen werken, of dat de stimulansen in de omgeving er niet zijn om innoverend te werken.”

Moeten leraren team-teaching en differentiatie in de eerste plaats via de lerarenopleidingen oppikken?

“Ik ben het in grote lijnen eens met het evaluatierapport dat is uitgekomen: er is een ernstig probleem met de lerarenopleidingen. Ik ken veel mensen die schitterend werk doen binnen de lerarenopleidingen. Maar de instroom in het eerste jaar is niet goed genoeg. Dat zou je kunnen verhelpen door de ingangseisen hoger te leggen. Daardoor krijg je niet alleen betere leraren. Het kan ook helpen om het lerarentekort op te vangen. Kijk maar naar Groot-Brittannië, waar de studentenaantallen zijn beginnen stijgen sinds de lat voor de lerarenopleidingen hoger werd gelegd. Een opleiding die hoger gepercipieerd wordt, trekt extra mensen aan. Kijk maar naar de geneeskunde: de Heizel is te klein geworden voor de toelatingsproef. Maar er is meer aan de hand. Er gaapt in de lerarenopleidingen nu een gigantische kloof tussen de lesinhoud en de actuele wetenschappelijke kennis. Zo wordt nog vaak ontwikkelingspsychologie uit de eerste helft van de twintigste eeuw gegeven. Dat is dramatisch. Je zou van een arts nooit aanvaarden dat hij of zij niet mee is met de meest actuele biologische en fysiologische kennis. Ik kan wel begrijpen dat het enkele jaren duurt vooraleer wetenschappelijke kennis doorsijpelt, maar toch geen honderd jaar, zoals bij de leraren?”

Het rapport over de lerarenopleidingen sprak ook over de ‘praktijkschok’ die leraren ervaren als ze in het beroep stappen.

“Ik zou het goed vinden als er tijdens de opleiding iets minder stage zou zijn, en dat er na de opleidingen een periode van twee jaar komt waarin je in een gemengd statuut zit. Daarin krijg je veel mogelijkheden om bij te leren, en krijg je begeleiding van iemand die als leraar werkt, niet van een lerarenopleider. Zo heb je een continuüm

vanuit de theorie naar de praktijk. Als we iets aan het lerarentekort willen doen, dan moeten we in de eerste plaats de uitstroom van jonge leraren uit het beroep aanpakken.”

Is het in Vlaanderen slechter gesteld met de maatschappelijke waardering voor leraren dan in andere landen?

“De waardering valt goed mee als je vergelijkt met instellingen als de Kerk, politiek, media, vakbonden. Opvallend is

“De leraar is de ingenieur van het menselijk leren”

wel dat de doorsnee ouder positief is over de leraren van zijn kinderen, maar negatief staat tegenover de beroepsgroep. Dat merk je als het over de toekomstperspectieven van de eigen kinderen gaat. Maar weinigen willen dat hun kind leraar wordt, tenzij het niet goed genoeg is voor andere dingen, of als het een job dicht bij huis zoekt.”

Intussen lijkt de relatie tussen leraren en ouders wel steeds stroever te verlopen.

“Wanneer ik over een brug rijd, dan aanvaard ik dat de ingenieur die ze heeft gebouwd zijn vak kent, zonder daar verder bij na te denken. Bij een arts zal ik misschien nog eens nakijken op internet, maar niet op een arrogante manier het oordeel in twijfel trekken. Bij leraren gebeurt dat wel. Ouders erkennen niet dat iemand anders misschien een beter zicht op hun kind kan hebben. Ik vergelijk leraren vaak met artsen en ingenieurs, omdat ik de professionaliteit van leraren op hetzelfde niveau situeer. Dat klinkt voor sommigen misschien naïef en ambitieus. Maar ik vind de leraar eigenlijk de ingenieur van menselijk leren. Iemand die leerprocessen aanstuurt, die bepaalt wat nodig is en waarvoor. De leraar moet de basiskennis hebben om dat te doen, maar verdient daar ook het respect voor.”

Vandaag inventariseert een groep 'Collectie Heilig Graf' de objecten met een verhaal. Een aanpalende zolder werd in de jaren 60 nog door vlammen vernield.

Schatten op zolder

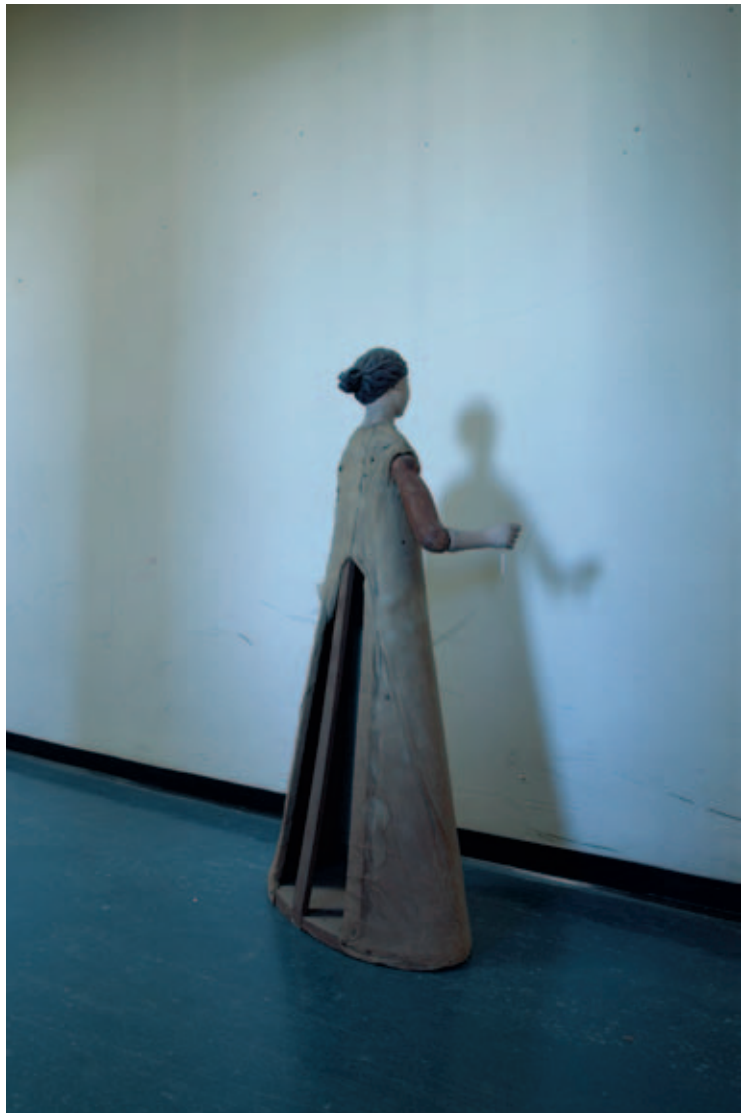
Hier is geen Staf Coppens of Peter Van Asbroeck om de waarde te taxeren. Toch verbergen veel schoolzolders een schat aan pedagogische materialen: van stencilmachines tot de eerste lading 286's (vraag je ervaren collega waarover dit gaat). Fotograaf Dries Segers verdwaalde onder het dak van het Heilig Graf in Turnhout.

door Jo Valvekens, foto's: Dries Segers

► Een paspop uit het naaiatelier. De welgestelde meisjes die hier naar school kwamen, moesten niet zelf leren naaien. Vooral het personeel adviseren wat ze beter konden doen.

Van enkele generaties zusters zijn alleen de drukclichés achtergebleven. Daarmee stempelden ze hun afbeelding op documenten.

Klasse geeft elke maand een jonge fotograaf de kans om ons onderwijs eigzinnig in beeld te brengen. Deze maand: Dries Segers (°1990).

Wandplaten, insecten-
kasten, opgezette dieren.
Allemaal verloren ze de
strijd tegen de beamer.

*Leraar Kathleen Hofmans (42) herstelt
voor de derde keer van een burn-out*

En toen ging het licht uit

“Oververmoeid? Depressief? Uitgeblust?” Leraar Kathleen Hofmans heeft zich vaak afgevraagd wat er scheelde, toen ze na een drukke periode op school haar bed niet meer uit geraakte. “Drie keer liep ik tegen de muur. Drie keer raasde ik door tot mijn lichaam zelf de stekker eruit trok. Pas toen kon ik een naam plakken op mijn zwarte beest: burn-out.”

door Tinne Deboes, foto's: Katrijn Van Giel

”Ik kreeg mijn eerste burn-out veertien jaar geleden, toen ik Frans, geschiedenis en zedenleer gaf in het beroepsonderwijs. Daarnaast was ik ook klastitularis. Ik regelde niet alleen de praktische zaken, maar stond ook dicht bij mijn leerlingen. Sommige van hen hadden het thuis heel zwaar. Dat kon ik moeilijk loslaten. Als leraar ben je bovendien nooit klaar met je werk. Er is altijd een cursus die je kan aanpassen, altijd lessen die je anders wil geven. Ik heb daardoor altijd het gevoel dat ik meer en beter kan doen. Een avond in de zetel gaat gepaard met schuldgevoelens omdat ik niet gewerkt heb voor school. Toch relativeerde ik de signalen. Akkoord, ik was moe, maar was iedereen niet moe? Ik had ook veel huilbuien. De reden kende ik zelf niet eens. Na een tijd kwamen er ook angstaanvallen bij. En toch blijf je gaan. In de stroom van het schooljaar heb je geen tijd om stil te staan bij jezelf. Ik dacht: Het gaat wel voorbij.

PANIEK

Op een dag ging het licht uit. Ik werd wakker en geraakte niet uit bed. Mijn lichaam wilde niet meer mee. Uiteindelijk ben ik toch tot bij de dokter gesukkeld. Hij zei dat ik oververmoeid was en stuurde me naar huis met een ziekte-attest. Een weekje rust zou me goed doen, zei hij. Maar het werd een ramp. Als je door het leven raast, is het moeilijk om plots ‘niks’ te doen. Bovendien voelde ik me erg schuldig tegenover mijn collega’s en leerlingen: ‘Ze geraken achter op schema’, ‘Nu moeten ze een vervanger zoeken’. Ik heb die week dan maar lesvoorbereidingen gemaakt.

Hoe meer de dag naderde dat ik weer voor de klas zou staan, hoe minder ik me kon voorstellen dat ik dit ooit elke dag deed. Onzekerheid, angst bijna, nam het van mij over. Ineens leken zelfs de kleinste taakjes onoverkomelijk: naar de bakker gaan, telefoneren ... Met dat bange gevoel ging ik weer naar de dokter. Hij zette me een paar weken langer op non-actief. Zo ging ik een aantal keer terug. Ik panikeerde telkens als het einde van mijn ziekteverlof naderde. Teruggaan leek ondenkbaar.

Uiteindelijk bleef ik vijf maanden thuis. In die tijd kon ik op adem komen, ver weg van de drukte op school. Mijn omgeving reageerde bezorgd. Ze begrepen misschien niet wat er in mij omging, maar ze waren er wel voor mij. Ik heb ook tijdje therapie gevolgd, maar die sloeg niet aan. Toch ging het beetje bij beetje beter. Hierdoor geloofde ik dat het een zware periode was waar ik vooral zelf door moest.

“Dit jaar heb ik voor het eerst nee gezegd tegen een opdracht”

GOEDE VOORNEMENS

Vol goede moed begon ik weer voltijds te werken. Volle bak. Van collega's of directie heb ik geen vragen of negatieve reacties gekregen. We praatten niet over mijn 'moeilijke periode'. En ik was vooral blij er weer bovenop te zijn. Mijn karakter was nog steeds hetzelfde: geëngageerd, steeds klaar voor anderen, heel perfectionistisch. Tegelijk besepte ik totaal niet welke druk ik op mezelf legde. Ik wilde een goede leraar zijn, maar ook een goede partner, mama, collega ... Voor mij is dat evident.

Zo heb ik het opnieuw vijf jaar volgehouden. Maar ik kreeg weer dezelfde symptomen : vermoeidheid, huilbuien ... En weer herkende ik ze niet. Pas toen de huisarts me weer een weekje rust voorschreef, besepte ik dat ik op hetzelfde punt stond als vijf jaar eerder. Toen ik me weer klaar voelde om aan het werk te gaan, besloot ik om het deze keer écht rustiger aan te doen. In het begin lukt dat. Je past niet elke les aan en zegt op zondag al eens: “Vandaag doe ik niets voor school.” Maar stilaan verdrongen mijn oude gewoontes mijn goede voornemens.

FORMULE 1-WAGEN

Vorig schooljaar in maart gaf mijn lichaam voor de derde keer kortsluiting. Ik vond het vreselijk dat ik opnieuw in dezelfde val was getrapt. Maar al gauw kwam het besef: “Dit wil ik nooit meer en alleen kan ik daar niet voor zorgen.” Sindsdien ben ik in therapie bij een psychiater. Ik probeer de mechanismen achter mijn burn-outs te doorgronden. Mijn therapeut vergeleek me met een Formule 1-wagen. Die kan heel snel rijden, maar heeft geen waarschuwingslichtjes. Hij valt plots stil als de benzine bijna op is.”

Met die gedachte ben ik gaan sporten. Ik bewaak nu ook beter mijn nachtrust en voedingspatroon. Helaas zal een burn-out voor mij altijd een gevoelig punt blijven. Mijn therapeut helpt me nu om de signalen te herkennen. We pluizen uit hoe het komt dat ik me niet kan ontspannen en waarom ik de lat zo hoog leg voor mezelf. In een volgende stap moet ik me hiertegen leren wapenen, maar daar zijn we nog lang niet.

DOODSBANG

Gesteund door die extra begeleiding ben ik weer aan het werk. Dit jaar heb ik ook voor het eerst nee gezegd tegen een opdracht. Ik zou halftijds starten met PAV, maar al snel kwam de vraag om ook een paar uurtjes Frans en zedenleer te geven. Vroeger zou ik dit automatisch hebben gedaan. Nu besef ik dat ik op die manier niet voor mezelf zorg.

“Ik wilde een goede leraar zijn, maar ook een goede mama, partner, collega ...”

Mijn collega's en directie zijn echt fantastisch. Ik praat voor het eerst – en zonder schaamte – over mijn moeilijke periodes. Ze reageren enorm begripvol. Bovendien luchten de collega's nu ook hun hart bij mij. In het onderwijs is het helaas nog een taboe om toe te geven dat je het niet meer aankan. Maar het valt niet te ontkennen: de werkdruk neemt steeds meer toe. Ik merk dat we allemaal goed willen lesgeven, maar de 'overorganisatie' maakt het erg zwaar.

Ondanks mijn hobbelige parcours wil ik niet weg uit het onderwijs. Voor de klas staan is mijn roeping. Maar die passie en inzet moet ik beter leren doseren. Volgend schooljaar moet ik om financiële redenen weer voltijds aan de slag. Dat maakt me op dit moment doodsbang. Toch verwacht ik niet dat de directie andere criteria voor mij zal hanteren. Ik trek me op aan het idee dat ik nog negen maanden heb om mijn grenzen te leren kennen.”

Burn-outpreventie begint bij propere toiletten, vindt stressdokter Luc Swinnen

“Het onderwijs moet beter zorgen voor zijn mensen”

“Heb je een probleem? Los het zelf op!” Volgens stressspecialist Luc Swinnen legt die uitspraak hét pijnpunt in het onderwijs bloot. “Er gaat veel geld en tijd naar de aanpak van luxeverzuim. Maar voor zelfzorg moeten de leraren zelf opdraaien. Hoe leg je dat uit?”

Luc Swinnen is arts en werkt al twintig jaar rond stress. In zijn praktijk kloppen geregeld leraren aan met een burn-out. “Je hebt op elke school een preventieadviseur, maar leraren moeten vaak zélf de stap zetten naar hulp. Vanaf dat moment staan ze er alleen voor. Wat een verschil met de privésector. Daar roepen veel werkgevers mijn hulp in wanneer een van hun werknemers kampt met een burn-out. Ze beseffen dat een burn-out vaak de sterkste krachten treft. Die willen ze graag weer aan boord halen. Zo zou het onderwijs ook beter zorgen voor zijn mensen.”

PLICHTSGETROUW

Negen procent van de Belgische beroepsbevolking kreeg ooit af te rekenen met een burn-out. Bij leraren gaat het zelfs over vijftien procent, blijkt uit een peiling van Swinnen. “Burn-outpatiënten zijn doorgaans vriendelijk, gevoelig, plichtsgetrouw en hardwerkend. Deze karaktereigenschappen vind je ook terug bij een grote groep leraren. Zij vormen daardoor een erg kwetsbare groep”, weet hij. “Het is bovendien een zwaar beroep. Leraren hebben een hoop administratieve beslommeringen, maar ze krijgen ook te maken met persoonlijke problemen van leerlingen. Dat kruipt in je kleren. Daarnaast moeten leraren zich vaak verdedigen over de vele vakanties, terwijl niemand weet wat ze voor en na school allemaal doen.”

Dat gebrek aan appreciatie is een belangrijke factor volgens de stressspecialist. “Werknemers met een nakende burn-out hebben hun zelfbeeld vaak verbonden met hun werk.

“Burn-out treft vooral de sterkste leraren”

Ze willen anderen plezier en worden te vriendelijk in de hoop hetzelfde terug te krijgen. Maar dat is niet vanzelfsprekend in een schoolomgeving: leerlingen zijn niet altijd doetjes en in de klas ben je vaak op jezelf aangewezen.”

Ook in de preventie moeten directies een tandje bijsteken, vindt Swinnen. “Het begint met primaire behoeften zoals propere toiletten of goed eten. Dat heeft een belangrijke impact op het welzijn van je personeel. Als ik zie wat leerlingen en dus ook leraren ’s middags voorgeschoteld krijgen ... Daarnaast zie ik ook voor het beleid een probleem. Scholen kunnen jaarlijks amper 100 euro per leraar besteden aan vorming. Meestal kiezen ze voor een professionele bijscholing, voor zelfzorg blijft er nauwelijks wat over. Zo geef je stress en burn-out alle kansen.”

SYMPTOMEN

Een burn-out komt pas aan het einde van een lange lijdensweg. Toch zijn er een aantal symptomen die je kunnen waarschuwen. Swinnen: “Het is een belangrijk signaal wanneer je contact met je collega’s en vrienden begint te vermijden. Je wordt ook steeds meer moe en vindt nauwelijks de energie om dingen aan te pakken. Tenslotte tast de burn-out ook je zelfbeeld aan: je krijgt het gevoel dat je niets kan.”

Op dat punt duurt het niet lang meer voor je lichaam de stekker eruit trekt. Kan een burn-outcoach dan redding brengen? “De laatste jaren duiken zulke coaches op elke straathoek op. Stress is een ziekte van deze tijd, het is logisch dat sommige mensen daar commerciële kansen in zien. Toch ben je beter voorzichtig: niet alle coaches hebben de juiste opleiding of achtergrond om met burn-out om te gaan.”

De eerste stap is dan ook de huisarts. Die schrijft je vaak meteen een rustperiode voor. Swinnen: “Een goede arts doet daarnaast een bloedonderzoek. Zo weet hij of er lichamelijke problemen meespelen. Is dat niet het geval, dan kan hij je doorverwijzen naar een specialist. Die leert je om de achterliggende gevoelens en patronen van je burn-out te ontdekken. Pas dan kan je technieken leren om in de toekomst beter met stress om te gaan. De hele herstelperiode duurt ongeveer zes maanden. Essentieel, want zonder de juiste hulp blijf je een vogel voor de kat.”

Heb je last van stress of burn-out, dan kan je voor advies en hulp terecht bij de preventieadviseur, vertrouwenspersoon of arbeidsgeneesheer van de school. De preventieadviseur voor psychosociale belasting zorgt voor een preventieplan. Daarin kan hij maatregelen opnemen die een burn-out moeten voorkomen. Er wordt momenteel ook een plan opgemaakt rond de preventie van psychosociale aandoeningen bij leraren en directeurs. Daarnaast is het personeelsbeleid een prioritaire thema voor de nascholing dit schooljaar.

Burn-out in zicht?

Herken jij de meeste van deze symptomen? Dan ben je misschien wel op weg naar een burn-out. Praat erover met je huisarts.

- Je probeert werk of relaties vaak te ontvluchten.
- Je hebt kritiek op collega’s, je baas en het werk zelf.
- Je hebt weinig energie.
- Je hebt moeite om te relativeren.
- Je hebt last van slapeloosheid.
- Je zoekt je toevlucht in medicatie voor je klachten.
- Je voelt je bij momenten hulpeloos en zelfs hopeloos.
- Je ontwikkelt een cynische kijk op het leven.
- Je hebt fysieke klachten zoals hoofdpijn, nekpijn, rugpijn, hartkloppingen ...
- Je wordt snel angstig en boos.
- Je hebt last van negatieve gedachten zoals zinloosheid van het leven, apathie, schuldgevoelens ...

10 TIPS

ZORG VOOR JEZELF

- **Vind jezelf oké.** Laat je zelfvertrouwen niet afhangen van onrealistische verwachtingen, ga uit van je eigen kracht.
- **Praat over je zorgen.** Een andere mening zet situaties vaak in een ander perspectief.
- **Beweeg.** Elke dag een half uurtje bewegen maakt je energiever en gezonder.
- **Probeer nieuwe dingen.** Uitdagingen geven je het gevoel dat je leeft. Door nieuwe dingen te leren, ontdek je bovendien veel over jezelf.
- **Ontmoet mensen.** Afspreken met vrienden is niet alleen ontspannend, je kan ook je zorgen delen als dat nodig is.
- **Zeg vaker nee.** Doe vooral de dingen die je zelf wil. Je stelt mensen niet teleur met een nee. Ze zullen je eerder waarderen als een persoon met een eigen mening.
- **Ga ervoor.** Engageer je voor je gezin, vrienden, vereniging ... Door je te focussen op andere activiteiten, geef je piekeren minder kans.
- **Vraag hulp.** Je hoeft niet alles alleen op te lossen. Durf je emoties te tonen en klop aan bij familie, vrienden, collega’s of eventueel een arts.
- **Las een pauze in.** Zoek uit welke grote en kleine dingen je energie bezorgen en plan ze regelmatig in.
- **Laat je niet gaan.** Geef niet op als het moeilijk gaat. Misschien bestaat er geen kant-en-klare oplossing, maar bekijk de situatie dan van dag tot dag. Bedenk hoe de vorige tips je kunnen helpen.

Meer lezen? www.fitinjehoofd.be

VOOR DE
EERSTE 100
INSCHRIJVERS:
GRATIS LOOP-
T-SHIRT

Muriel Vanwesenbeeck (39)
Lerares wiskunde
Sint-Eduardusinstituut Merksem
Liep de 20 km van 2013
in 2:04:52 uur

“De twintig kilometer van Brussel geeft me nu al een stimulans om elke week te trainen. Voor een goed doel lopen, geeft een extra goed gevoel. Ik vraag elk jaar collega Katrien mee, want samen lopen is nog leuker. De sfeer is super, je moet het ook eens meemaken.”

LOOP MET KLASSE EN VREDESEILANDEN

20 KM VAN BRUSSEL ZONDAG 18 MEI 2014 - 10U

SCHRIJF JE NU IN!

1. Schrijf je vanaf 6 januari 2014 in op www.vredeseilanden.be/loopmetklasse. Dat kost 25 euro. De inschrijvingen sluiten af op 1 maart. **De eerste honderd inschrijvers krijgen een gratis loop-T-shirt van Klasse** (waarde: 10 euro).

2. **Zoek supporters voor je looptocht en maak er je sponsors van.** Met het sponsorgeld dat Klasselopers verzamelen, ondersteunt Vredeseilanden de rijstboeren in Congo. Meer info over het project lees je op www.vredeseilanden.be/loopnaarafrika/rijst

3. **Klasselopers krijgen een vipbe-handeling.** We staan voor je klaar aan start en finish.

HOE START JE MET LOPEN?

Op 14 weken stoomt het Klasse-trainingsschema voor beginners je klaar. Vind het op www.klasse.be/leraren. Meer trainings- én voedingstips vind je op www.20kmdoorbrussel.be.

MAG DAT?

door An Declercq

MET DIABETES OP PLATTELANDSKLASSEN

Ik geef les in het zesde leerjaar. In mijn klas zit een jongen met zware diabetes. In mei gaan we voor vijf dagen op plattelandsklassen. Mag deze jongen mee? Hij moet twee keer per nacht geprikt worden en ook overdag moeten we zijn suikerspiegel controleren.

Dominique, onderwijzer

Ja, deze jongen mag mee, als zijn ouders toestemming geven. Als de school extra-murosactiviteiten organiseert, dan moeten alle leerlingen deelnemen. De activiteiten maken namelijk deel uit van het leerprogramma. Het zijn de ouders die beslissen of hun kind deelneemt of niet. Wensen de ouders dat hun kind niet meegaat, dan moet de school zorgen voor een 'verantwoorde' vervangactiviteit, die nauw aansluit bij de extra-murosactiviteiten. Omgekeerd kan de school een kind niet verplichten om thuis te blijven, tenzij het geschorst of uitgesloten is.

Ook medische problemen zoals bijvoorbeeld diabetes zijn geen geldige reden om een kind niet toe te laten op de plattelandsklassen of andere extra-murosinitiatieven. Jij en je collega's mogen wel geen medicijnen (zoals een insulinespuit) toedienen. Dat is voorbehouden aan artsen, apothekers en andere medische beroepen. Doe je dit toch, dan ben je zelfs wettelijk strafbaar. Je school overlegt daarom het best goed vooraf met de ouders en de behandelende arts van het kind en spreekt vervolgens verder af met de plaatselijke arts of (thuis)verpleegkundige. Die kan – indien nodig – het kind op kamp een spuitje met insuline of andere medische zorgen geven.

Moet het kind tijdens de schooluren of extra-murosactiviteiten toch medicijnen innemen, dan mag de school enkel de voorgeschreven medicatie geven, vergezeld door een attest ondertekend door de dokter. De school moet dan ook afspreken wie het medicijnenbeleid coördineert en de medicijnen toedient.

*Lees er meer over in de brochure van 'De Eerste Lijn – medicijnen'.
klasse.be/leraren/eerstelijn*

OUDERRAAD OP FACEBOOK

We willen graag met de ouderraad een Facebookgroep starten, zodat alle ouders van de school er schoolinformatie kunnen lezen. Maar het schoolbestuur staat dat niet toe. Er zou te veel geroddeld worden. Mag het bestuur dit zomaar verbieden?

Eliane, ouder

Ouderraden hebben een zekere onafhankelijkheid. Toch vallen zij onder de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van het schoolbestuur. Wanneer de ouderraad initiatieven neemt buiten haar taak, dan moet het schoolbestuur zijn toestemming voor geven. Je overlegt daarom het best hierover eerst met het schoolbestuur. Je kan ook samen afspraken maken: wat communiceer je precies op Facebook, mogen ouders reageren op berichten, wie leest de berichten na vóór publicatie, enz. Het schoolbestuur kan de Facebookgroep niet verhinderen, maar kan wel eisen dat de groep niet onder de naam van de school opereert. Als je ouderraad een Facebookgroep start zonder goedkeuring van het schoolbestuur, zal je de naam van de groep moeten veranderen of expliciet moeten vermelden dat de Facebookgroep losstaat van het schoolbestuur en dat het niet gaat om een officieel communicatiekanaal van de school.

Departement Onderwijs en Vorming

Hoe start je een Facebookgroep voor ouders? Kijk op klasse.be/leraren/31737/start-een-facebookgroep-voor-ouders

LOOPBAAN

door Leen Leemans, illustratie: Inne Haine

✉ ICT OP SCHOOL: WIE BETAALT?

Bij ons op school is het heel pover gesteld met het aantal computers. Over digitale schoolborden wordt zelfs niet gesproken. Dat is erg frustrerend. Krijgt elke school een bepaald budget voor ICT? Of moet dit uit het gewone werkingsbudget komen?

Tine, leraar lager onderwijs

In het verleden kregen scholen aparte middelen voor ICT-infrastructuur en ICT-nascholing. Sinds het schooljaar 2008-2009 wordt de ICT-infrastructuur echter met de gewone werkmiddelen betaald. De school beslist zelf hoe ze die middelen besteedt. Elke school krijgt wel een klein werkingsbudget voor kleine onkosten die de ICT-coördinator maakt. De overheid heeft wel raamovereenkomsten met bijvoorbeeld Microsoft en Telenet, die software en internetdiensten tegen gunsttarieven ter beschikking stellen. Scholen mogen kosten verbonden aan ICT ook niet zomaar doorrekenen naar de ouders. In het lager onderwijs geldt de maximumfactuur en in het secundair moeten scholen de regels van zorgvuldig bestuur volgen. De basisinfrastructuur, zoals draadloos internet, is steeds ten laste van de school. ICT-nascholing wordt door de overheid gefinancierd via de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten. Met hun eigen nascholingsbudget kunnen scholen wel extra nascholing kopen.

Meer info vind je op
www.klascement.be/ictcindtermen

Heb je een vraag over je loopbaan, je klas of je rechten en plichten als leraar? Stuur die naar redactie.leraren@klasse.be met als onderwerp 'Mag dat'.

Op www.klasse.be/leraren vind je onder de noemer 'Mag dat?' nog meer vragen én antwoorden.

Ruzie met de directeur

Ik ben leraar Frans, maar geef PAV. Dit schooljaar kwamen er uren Frans vrij, maar de directeur gaf ze aan een nieuwe leraar. Een gesprek daarover eindigde in ruzie. Waar kan ik nu nog terecht?

Elke, leraar PAV

Als je vragen hebt over het personeelsbeleid op je school of je bent het niet eens met een beslissing van je school (een aanstelling of een vaste benoeming die je niet kreeg, verdeling van opdrachten of lestijden ...), dan kaart je dat in de eerste plaats aan bij je werkgever, dus je schoolbestuur of centrumbestuur (bij centra voor volwassenenonderwijs, basiseducatie en leerlingenbegeleiding). Dat is het gemeentebestuur voor een gemeenteschool, het provinciebestuur voor een provinciale school, de scholengroep in het GO! en een vzw in het vrij onderwijs. Je vraagt de contactgegevens van je schoolbestuur aan het secretariaat van je school of je zoekt ze op via ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod.

Krijg je daar geen gehoor, dan kan je je ook wenden tot de onderwijskoepel van je school. De vier grootste zijn het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), het Onderwijssecretariaat voor Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG), het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) en het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

Wie aangesloten is bij een vakbond, kan ook daar terecht. Je spreekt het best eerst de vakbondsafgevaardigde in je eigen school aan, als die er is. Hij of zij kent de lokale situatie het beste. Als laatste stap kan je overwegen om een advocaat in te schakelen.

Als je een conflict hebt in je school of je voelt je onheus behandeld, dan kan je daarmee niet terecht bij de werkstations of bij de juridische dienst van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. Het ministerie is geen werkgever van het onderwijspersoneel en kan daarom niet tussenkomen in rechtstreekse betwistingen tussen leraren en schooldirecties of schoolbesturen.

Meer info vind je via www.gidsvoorleraren.be.

Samenleven leer je op de speelplaats

Maken je leerlingen soms ruzie in de rij? Vechten ze om het beste plekje op de zitbanken? Ook op de speelplaats leren je leerlingen heel wat sociale vaardigheden. Hoe ze daar met elkaar omgaan, heeft vaak een grote impact op hoe ze leren in de klas. Klasse geeft vijf tips om de kwaliteit van je speel- én leerplek te vergroten.

door Wouter Bulckaert - illustratie Sander Belmans

2. ZORG VOOR TOEZICHT

- In de zee van leerlingen ben jij de reddingsboei. Als het ergens misgaat, moeten zij je onmiddellijk kunnen vinden. Toon je dus.
- Speel verkeersagent: hou belangrijke doorgangen vrij.
- Babbel met je leerlingen. Zo leer je ze op een andere manier kennen.
- Kies welke leraar welk toezicht doet: sportende collega's begeleiden liever de middagactiviteiten, anderen de stille studie.

4. MAAK AFSPRAKEN

- Zeg duidelijk wat mag en niet mag.
- Overleg over die regels met je leerlingen en de ouders.
- Weten alle collega's wat ze moeten doen bij vechtpartijen of ongevallen?
- Maak niet enkel afspraken over gedrag (hoe gaan we om met elkaar, welke kledij mag op school ...), maar ook over de fysieke ruimte (hoe moeten leerlingen zich veilig en vlot over de speelplaats en in de gangen bewegen?).

MEER INFO?

Het Kruispunt
Migratie-Integratie
brengt in mei de brochure 'Samenleven op de speelplaats van de secundaire school' uit.

www.kruispuntmi.be

1. BAKEN ZONES AF OP DE SPEELPLAATS

- Zitzone, sportzone of lockerruimte? Geef elke plek een duidelijke functie.
- Zorg voor afwisseling in **transitzones**: lange gangen sturen je leerlingen in een duidelijke richting, brede gangen laten slenteren toe.
- Zorg voor **mentale comfortzones** waar leerlingen tot rust kunnen komen. Maar voorzie ook extra toezicht in gevaarlijke **'kreukelzones'** (sanitair, lockers, fietsenstalling).

3. ORGANISEER MIDDAGACTIVITEITEN

- Laat de leerlingen(raad) 's middags activiteiten organiseren en begeleiden. Speel daarbij in op de talenten en interesses van leerlingen en leraren.
- Doorbreek klikjes door een zo divers mogelijk aanbod: van een workshop henna-schilderen tot een meisjesvoetbalmatch.
- Zorg voor rust: prop niet alle pauzes vol.

5. BLIJF VERBONDEN

- Verbied geen gsm's op school. Ze toelaten is ook: relaties leren onderhouden, een netwerk uitbouwen, informatie verwerven.
- Maak wel duidelijke afspraken over wanneer een gsm gebruiken kan en mag.
- Grijp zo vlug mogelijk in bij cyberpesten.
- Gebruik de Facebookpagina van de school als informatiekanaal.

Twee keer oudercontact voor gescheiden ouders?

Van veel leerlingen wonen de ouders niet meer samen. Als je maar één ouder op het oudercontact krijgt, weet de andere niet hoe zijn of haar kind het doet op school. Geef je twee afspraken als ze niet samen door één deur kunnen? Of moedig je ze aan om dat voor één keer toch te doen?

Luc Dekiere (pedagogisch directeur eerste graad, VTI, Waregem): “Als we leerlingen inschrijven, vragen we naar hun gezinssituatie. Gescheiden ouders kunnen op hun vraag apart informatie van de school krijgen, maar we bieden het niet standaard aan. Ook op het oudercontact mogen ze apart komen. Toch is dat eerder uitzonderlijk. We proberen ouders ervan te overtuigen dat het zinvol is om het samen over hun kind te hebben.”

Dominique Bombey (directeur, basisschool Heilige Familie, Schoten): “De boodschap komt niet altijd even goed aan als je gescheiden ouders apart spreekt op het oudercontact. Daarom benadrukken we dat de ouders beter samen komen, voor het welzijn van hun kind. Meestal zien zij dat ook zo, af en toe vragen ze een tussenoplossing. Dat staan we toe, maar we zeggen wel: ‘Nu is het moeilijk voor jullie, maar hopelijk kunnen we snel samenwerken.’”

Saskia Michielsens (directeur, GO Talentenschool Turnhout): “In het eerste jaar krijgt iedereen bij het begin van het schooljaar een intakegesprek met de leerlingenbegeleider. Daar polsen we naar de thuissituatie. We noteren dat in het leerlingenvolgsysteem en zo weten we met wie we moeten communiceren als er een oudercontact is. Ouders die graag apart komen, krijgen een afzonderlijke uitnodiging. Ook plusouders zijn welkom.”

Vanessa Incognito (leraar, Gemeentelijke Basisschool, Hoegaarden): “Onze school doet er alles aan om gescheiden ouders de juiste informatie te bezorgen. Toch krijgen we weinig specifieke vragen. Vaak begrijpen onze gescheiden ouders elkaar zo goed dat ze om de beurt naar het oudercontact komen en elkaar de informatie doorspelen. Voor ‘moeilijke’ zorggesprekken nodigen we ouders samen uit. Als we afspraken maken om een kind extra te begeleiden, is het belangrijk dat iedereen op dezelfde lijn zit.”

Deel je mening met je collega's in de rubriek 'Afgevraagd' op www.klasse.be/ leraren. Elke week staat er een nieuwe stelling online.

Ik ben te gast op de school van mijn kinderen. *Hun* school. Toegegeven: een gastvrije school. Ze nodigt me uit via papier en mail om te luisteren naar de klaswerking. Ik hoor er hoe mijn kind het doet in strak getimede maar hartelijke gesprekjes. Ik kom er bij wijze van steunbetuiging frieten eten, koop er kalenders of ga er naar een heuse ouderfuif. Zo is de school van mijn kinderen. Maar is het ook mijn school?

In ons open oudercomité is iedere ouder welkom. We bedenken er acties die meer geld in het laatje brengen. We mogen ons uitspreken over thema's zoals verkeersveiligheid. We kunnen indien nodig 'klachten' of 'zorgen' delen met de directie. Die gaan vooral over de kostprijs of invulling van extracurriculaire activiteiten. Ik ben zelfs welkom om klusjes op te knappen of op te treden als leesouder. Zo zijn er een aantal ouders die zich wellicht mee gastheer of gastvrouw voelen van de school.

“Mogen ouders ook meepraten over onderwijs zelf?”

Toch heb ik meer nodig om te kunnen spreken over 'onze school', alle goede bedoelingen ten spijt. Ik wil kunnen meedenken, meepraten over het kernproces op school: het onderwijs zelf. Helaas heb ik als ouder nog nooit zo'n uitnodiging ontvangen. De school denkt er wel over na op de pedagogische studiedag. Hét moment bij uitstek waarop ouders en leerlingen niet welkom zijn. We weten niet wat er op de agenda staat. We horen niet wat er uit komt. In het beste geval merken we er onrechtstreeks iets van.

Ouders krijgen zo niet de kans om het onderwijsleerproces te begrijpen. Wat er in de klas gebeurt, blijft een *black box* waar ze enkel over horen via foto's op de klasblog, huiswerk van de kinderen of een infomoment. Voor leraren is het een gemiste kans omdat ze zo een heel kennisnetwerk onderbenutten. Ouders die meedenken, ja zelfs meewerken, kunnen leraren steunen, ontlasten en inspireren. Met wederzijds respect en waardering voor ieders kwaliteiten. Wat verhindert scholen om ouders bij hun kernproces – leren – te betrekken?

Je hebt leraren die wat er in de klas gebeurt als hun 'terrein' beschouwen. Daar hebben we de afgelopen jaren gelukkig al een hele weg afgelegd. Een ander veelgehoord argument is dat ouders niet bekwaam of opgeleid zijn om iets over leren

te zeggen. Toch zijn zowat alle ouders haast dagelijks met leren en ontwikkelen van zichzelf of hun collega's bezig. Ze hebben relevante beroepscompetenties en een zinnige mening over hoe leren het best verloopt. Heel wat leraren weten echter niet wat ouders professioneel doen, omdat beroepen niet meer in één woord te vatten zijn. Bij beroepen waar dit wel lukt, bijvoorbeeld arts of brandweerman, word je als ouder wél in de klas uitgenodigd.

Verder zijn er nog praktische argumenten: 'Ouders hebben geen tijd. Ze gaan met twee werken. We moeten ze hiermee niet lastigvallen. Ouders willen niet meedenken.' Argumenten die hun bewijskracht ontleenen *aan het feit* dat er altijd helpende handen te kort zijn of dat het oudercomité door steeds dezelfde mensen wordt getrokken. Maar ook hier vergeten scholen dat ouders uitnodigen om de tap te bemannen van een andere orde is dan ouders uitnodigen om mee na te denken over een nieuwe onderwijsvisie, of samen te zoeken naar manieren om het leren op school te verbeteren.

Als we deze obstakels overwinnen, ligt de weg open voor échte participatie van ouders. Je hebt in Vlaanderen al scholen die ouders, leraren én leerlingen betrekken bij het onderwijs zelf. Het zijn stuk voor stuk processen geweest van samen zoeken maar wel met hetzelfde resultaat: ouders, leerlingen en leerkrachten die fier zijn op *hun* school.

Bert Smits is sociaal pedagoog, auteur en ondernemer. www.bertsmits.be

LERARENKAART

door Anne Siccard

*Jouw maandelijks
selectie van
educatieve voordelen en
commerciële kortingen*

JOUW GEDICHT IN DE KLASSE-BUNDEL?

Klasse en de lerarenkaart geven je de kans om een zelfgeschreven gedicht te publiceren in een geïllustreerde dichtbundel. Post je gedicht met als thema 'verwondering en onderwijs' voor 27 januari op www.dichterbijklasse.be. Een publieksjury en een vakjury onder leiding van dichterskoppel Sylvie Marie en David Troch kiezen de tien gedichten die verschijnen in deze gelimiteerde uitgave.

- Deelnemen en info via www.dichterbijklasse.be (je belandt meteen op de evenementenpagina van Facebook).

EXTRA

WIN 25 x 2 tickets voor de uitreiking van de Herman de Coninckprijs 2014 voor de beste dichtbundel en het beste debuut. De uitreiking vindt plaats in de Arenbergschouwburg in Antwerpen op donderdag 30 januari. Deelnemen via wedstrijd@lerarenkaart.be voor 13 januari. De winnaars worden persoonlijk verwittigd.

1

© Laure Allain

GEDICHTENDAG

LEVE DE VERWONDERING

De Gedichtendag op donderdag 30 januari trekt een volledige **Poëzieweek** op gang. Tot en met 5 februari staat de poëzie in het teken van de verwondering. Die verwondering start met een ruime keuze activiteiten: lezingen, voordrachten, poëziewandelingen, een dichterslijk klankenspel en een poëtische kroegentocht. Haal de poëet in jou naar boven en organiseer tijdens de Poëzieweek een activiteit met je leerlingen. Laat je inspireren op www.poezieweek.com. Je vindt er een overzicht van alle activiteiten. Bij de rubriek 'op school' vind je downloadbare poëzielessen die je leerlingen enthousiast maken voor poëzie.

- De studiedag op dinsdag 14 januari geeft in de voormiddag poëzietips aan leraren basisonderwijs. 's Namiddags gaan leraren secundair aan de slag. Organisatie: Poëziecentrum vzw, Stichting Lezen en CANON Cultuurplein - Zebrastraat - 9000 Gent - **info en inschrijven:** www.lerarenkaart.be/inschrijven

2

MIND THE BOOK

TRAGER ONDERWIJS

Robert Fisk, Umberto Eco, Gyorgy Konrad en Arnon Grunberg gingen hem voor. Dit jaar zet Klasse **Carl Honoré** op het podium van Mind the Book, het literair event dat via auteursontmoetingen, lezingen en debatten focust op de actualiteit. Honoré predikt traagheid, ook in onderwijs.

- *Mind the Book*, van donderdag 20 tot zondag 23 februari in diverse zalen van Vooruit, Gent. Met Noreena Hertz, Carl Honoré, Carl Devos, Max Hastings, Hendrik Vos, Kristien Hemmerechts, Chimamanda Ngozi Adichie, Midas Dekkers, Andrew Solomon, diverse politica en vele anderen. www.mindthebook.be
- **Je voordeel:** met je lerarenkaart koop je een ticket tegen reductieprijs aan de kassa. Hou de nieuwsbrieven van de lerarenkaart in het oog, daarin geven we 25 gratis duotickets weg voor zaterdag 22 februari.

3

THEATER

DRUGSPREVENTIE MET PANDA

Bart en Heleen zien elkaar graag. Ze 'experimenteren' met drugs. Dit blijft niet zonder gevolgen voor hun relatie en omgeving ... ZamZam voert de voorstelling 'Panda' voor 12- tot 15-jarigen op in het theater én scholen.

- *ZamZam - Zeedijkweg 20 - 8210 Zedelgem - www.zamzamproducties.be*
- *Gratis prospectie op dinsdag 14 en donderdag 16 januari (10.30 en 14 uur) in De Grote Post - H. Serruyslaan 18 a - 8400 Oostende / op maandag 20 en dinsdag 21 januari (14 uur) en op woensdag 22 januari (10.30 uur) in Daverlo - Dries 2 - 8000 Brugge / op dinsdag 25 februari (10.30 en 13.30 uur) en op woensdag 26 februari (10.30 uur) in CC Paletthe - Jeugdlaan 2 - 3900 Overpelt - inschrijven en info: info@zamzamproducties.be - vermeld je school en het aantal personen*
- **Je voordeel:** gratis lesbrief 'Panda in de klas' - zo gewenst projectdag/vorming met De Sleutel: johan.van.de.walle@fracarita.org - 0486 23 37 69 - 10 procent korting als je 'Panda' op je school boekt voor twee voorstellingen op dezelfde dag.

4

Expo

SAX WORDT 200

Het Muziekinstrumentenmuseum viert de tweehonderdste verjaardag van de Grote Belg Adolphe Sax. De expo behandelt de thema's 'Sax, de uitvinder', 'Sax, de ondernemer', 'Sax zelf' en 'Sax na Sax'.

- *SAX200 - 8 februari 2014 tot 11 januari 2015 - Muziekinstrumentenmuseum - Hofberg 2 - 1000 Brussel*
- **Je voordeel:** gratis op vertoon van de lerarenkaart

5

14-18: DIT IS ONZE GESCHIEDENIS!

Tussen 1914 en 1918 stond België, als bezet gebied, er niet alleen voor. De Europese staten mobiliseerden. Dat was belangrijk voor onze geschiedenis, maar ook voor dé geschiedenis in het algemeen. De expo '14-18, dit is onze geschiedenis' toont hoe de Eerste Wereldoorlog vorm gaf aan de twintigste eeuw. Interactieve displays, video's, streekkaarten ... ondersteunen het pedagogische karakter van deze expo.

- '14-18, dit is onze geschiedenis!' - 7 februari 2014 tot 26 april 2015 - Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis - Jubelpark 3 - 1000 Brussel
- **Je voordeel:** lerarendagen op woensdag 12, zaterdag 15 en woensdag 19 februari en op zaterdag 1 maart 2014 - gratis voor leraren - **inschrijven:** www.lerarenkaart.be/inschrijven

6

DINO'S IN ANTWERPEN

Met vijftig dinosaurussen op bezoek keert het Centraal Station van Antwerpen terug naar de prehistorie. Volwassenen en kinderen krijgen een aangepaste audiotour langs de gevreesde T-rex, de reusachtige Diplodocus en de Belgische Iguanodon. Eén exemplaar is liefst 23 meter lang. De dino-cinema toont hoe de aarde ontstond.

- **Dino Adventure Expo** - open voor het grote publiek tijdens het weekend, op woensdagnamiddagen en tijdens schoolvakanties van 18 december tot 29 januari - leraren gratis op vertoon van hun lerarenkaart - Centraal Station van Antwerpen - www.expo-dino-adventure.be
- **Educatief:** schoolbezoeken kunnen op vrijdagen tussen 10 en 17 uur van 7 februari tot en met de paasvakantie, reserveren en lesmap downloaden: www.expo-dino-adventure.be - dinolab over archeologie en fossielen - een speurtocht levert de kinderen een dinodiploma op
- **Je voordeel:** gratis lerarendag voor leraren, partner en eigen kinderen (maximum 4 gratis deelnemers) op woensdag 22 januari met rondleiding om 14 uur, **inschrijven:** birgit@arrano.be (vermeld je lerarenkaartnummer en het aantal deelnemers)

7

Educatief theater

OORLOG VAN GETE TOT NETE

Het verzet tussen Gete en Nete vertraagde de Duitse opmars aan het begin van WOI aanzienlijk. Marieke vertelt in dit theaterstuk hoe haar overgrootmoeder de start van de oorlog in de Kempen beleefde. Leed en successen wisselden elkaar af. Live saxofoonmuziek laat je op adem komen tussen de tekstfragmenten.

- **Je voordeel:** try-out voor leraren en leerlingen 2de en 3de graad secundair op maandag 27 januari 2014 om 19 uur - De Begijn vzw - Kleinesteenweg 4 - 3130 Begijnendijk - **info en inschrijvingen:** sandra.declercq@musicarte.be - www.musicarte.be

8

EXPO

oorlog en interbellum

Beleef de Duitse inval in 1914 en beland via het interbellum en de inval van nazi-Duitsland in 1940 bij de capitulatie op 8 mei 1945. De reizen- de expo 'België 1914-1945: levensverhalen van getuigen in het oog van de storm' op de Duitse militaire begraafplaats in Lommel vertelt levensverhalen van getuigen in het oog van de storm.

- *Internationaal Jeugd ontmoetingshuis & Duitse militaire begraafplaats Lommel - Dodenveldstraat 30 - 3920 Lommel - 011 55 43 70 - www.ijlommel.org - op initiatief van Auschwitz in Gedachtenis vzw*
- *Je voordeel: infodagen voor leraar en partner inclusief rondleiding op de begraafplaats en middagmaal op dinsdag 18 en vrijdag 21 februari (10 tot 14 uur) - inschrijven: info@ijlommel.org*

9

KORTING

MEER FUN!

Met je Lerarenkaart geniet je alle voordelen op de website van Amant Collega, die kortingen geeft aan bedrijven en hun medewerkers. Je koopt er bijvoorbeeld goedkopere tickets voor pretparken en bioscopen. Sinds kort is Amant Collega van naam veranderd in DiAmant FUN. Je vindt op de site nog meer 'fun' zoals tips voor trips, spelletjes en een dagelijkse tombola. De inlogprocedure blijft dezelfde, hou dus je Lerarenkaart bij de hand.

- *DiAmant FUN - www.amantcollega.be of www.diamantfun.be*

KORTING

Vanaf januari

ZOO ANTWERPEN / PLANCKENDAEL MECHELEN

De rondleidingen in ZOO Antwerpen en Planckendael zijn vernieuwd. Zowel voor het basis- als het secundair onderwijs wordt op maat gewerkt, rekening houdend met de eindtermen.

Januari - februari

SITE OUD SINT-JAN / BRUGGE

De expo 'Picasso in Brugge' is van 6 tot 31 januari 2014 gesloten. Tijdens de maand februari is de toegang voor leraren gratis, de partners betalen dan 4 i.p.v. 8 euro.

22 januari 2014

DUURZAAM BOUWEN EN WONEN / WESTERLO

Ontdek het educatieve aanbod van Kamp C - Provinciaal Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen. Volg de rondleiding in 'Expo C'. Gratis voor leraren.

1 februari - 31 augustus 2014

MUSEA MAASEIK

De expo 'Pijn en heling tijdens WOII' toont de rol van de ziekenhuizen en apotheken in Maaseik. Gratis voor leraren.

8 februari 2014

POLDERHUIS, DIJK- EN OORLOGSMUSEUM / WESTKAPELLE

De bombardementen op het Nederlandse Westkapelle (Zeeland) zijn onlosmakelijk verbonden met de bevrijding van Antwerpen. Maak kennis met het educatieve aanbod van dit Nederlandse museum. Gratis voor de leraar en zijn gezin.

19 en 26 februari 2014

ATOMIUM / BRUSSEL

Volg de rondleiding in 'Mobilia', de nieuwe tijdelijke tentoonstelling over links tussen architectuur en design in het Atomium. Gratis voor leraren. Partners betalen 9 euro.

OPGELET

Voor de meeste info- en lerarendagen moet je op voorhand inschrijven. Surf daarvoor naar www.lerarenkaart.be/inschrijven.

PORTUGAL COSTA AZUL

Verblijf in Club d'Azeitao***, een authentieke 'quinta'. Deze boerderijen zijn vaak van groot architecturaal belang. Bezoek de keramiekbrieken of de Moorse burcht van Sesimbra. De stranden van de Costa Azul liggen op 15 km, de charmante hoofdstad Lissabon op 36 km. Een dagtrip naar de Alentejo-streek brengt je naar de werelderfgoedstad Evora.

Jouw prijs: zeven nachten (acht dagen) in een tweepersoonskamer inclusief ontbijtbuffet en vlucht Brussel-Lissabon h/t (volgens beschikbaarheid in de T+E-klasse met TAP Portugal): 499 euro per persoon. Geldig tussen 5 en 21 april 2014 en 1 juli en 31 augustus 2014. Deze aanbieding is te boeken tot 30 april 2014. **Tip:** boek een huurwagen (staat klaar op de luchthaven van Lissabon). **Extra:** twee kinderen tot en met 12 jaar overnachten gratis op de kamer van de ouders (inclusief ontbijtbuffet, vluchten te betalen). **Boekingscode:** LBOPKL01

HAMOIR

Hamoir ligt in een bosrijke vallei aan de samenvloeiing van de Ourthe en de Nebon. Hier logeer je in B&B La Bonne Auberge, een voormalige postrelais uit 1750. Bezoek de romaanse kerk van Xhignesse, de kastelen van Vieux Fourneau en Odeigne, de watermolen van Bloquay en de grotten van Remouchamps.

Jouw prijs: twee nachten (drie dagen) in een tweepersoonskamer inclusief ontbijtbuffet, twee driegangendiners en een welkomstdrankje: 99 euro per persoon. Geldig tussen 8 februari en 31 december 2014. Als je aankomt op een vrijdag of zaterdag betaal je een supplement van 10 euro per persoon. **Boekingscode:** ARDPKL05

ITALIE VENETO - REVINE LAGO

Hotel Ai Cadelach *** ligt aan de voet van de Voor-Alpen, in de vallei van Valsana. Een kanaal verbindt twee glaciale meren. Het Archeologisch Didactisch Park van Livelet, op 2 km, brengt je terug naar de prehistorie. De romaanse abdij van Follina (12 km) en de Prosecco wijnroute (Valdobbiadene 20 km) zijn andere bezienswaardigheden.

Jouw prijs: zeven nachten (acht dagen) in een tweepersoonskamer (type 'wellness'), inclusief ontbijtbuffet: 289 euro per persoon of inclusief half pension (diner = 3-gangenkeuzemenu): 399 euro per persoon. Geldig tussen 1 april en 30 september 2014. Deze aanbieding is te boeken tot 28 februari 2014. **Extra:** een kind tot en met 16 jaar overnacht gratis op de kamer van de ouders (inclusief ontbijt). Verminderde prijs voor twee kinderen tot en met 16 jaar in een kamer apart naast de ouders: 239 euro per kind. (Ook mogelijk in half pension mits je een toeslag betaalt.) **Boekingscode:** VTOPKL03

NORMANDIË

Domaine de Villeray **** ligt op 50 km van Chartres op een domein met een historische molen uit de achttiende eeuw. Het domein is gelegen in het heuvellandschap van het Parc Naturel Régional du Perche. Het is de streek van manoirs, kastelen en paardenfokkerijen. Het 16de eeuwse charmant dorpje is geklasseerd.

Jouw prijs: drie nachten (vier dagen) in een tweepersoonskamer in het molencolplex, inclusief ontbijtbuffet en drie keer viergangendiner: 155 euro per persoon. Geldig tussen 3 en 9 maart 2014, tussen 7 en 21 april 2014 en tussen 1 juli en 31 augustus 2014, als je aankomt op zondag, maandag of dinsdag. Tussen 3 en 9 maart 2014, tussen 7 en 21 april 2014 ook aankomst op woensdag of zaterdag mogelijk: 175 euro per persoon; aankomst op donderdag of vrijdag: 189 euro per persoon. **Extra:** een kind tot en met 11 jaar op de kamer van de ouders betaalt 23,50 euro voor het verblijf. (Of 26 of 29 euro naargelang de dag van aankomst.) **Boekingscode:** NORPKL06

EEN REIS RESERVEREN? Meer informatie over deze reisaanbiedingen vind je op www.holidayline.be/klasse. Alle vermelde prijzen zijn op basis van een standaard tweepersoonskamer en volgens beschikbaarheid. Ze zijn geldig voor leraren en meereizende familie of vrienden gedurende de vermelde periodes in 2014. Reserveer tijdig. Als alle kamers van een hotel ingenomen zijn of als het vliegtuig volzet is, dan is dat zo. Bel Holidayline (lic A1615) op 050 33 09 90 en vermeld het nummer van je lerarenkaart. Mailen kan naar info@holidayline.be. 100 procent kosten bij wijziging of annulatie tenzij je een reisverzekering neemt van 3,5 procent op de totale reisssom.

KLASSETIPS

door Patrick De Busscher

Breng de wereld in je klas met acties, lespakketten, boeken, films, muziek, theater, vormingen en meer!

ACTIE

DAG VAN HET DKO

• Alle geïnteresseerden

Op 22 februari organiseren meer dan 160 academies van het Deeltijds Kunstonderwijs in Vlaanderen een spectaculaire creatieve dag. Op de jaarlijkse 'Dag van het DKO' zetten alle academies hun deuren wagenwijd open voor het grote publiek en verrassen je met optredens, workshops, concerten, tentoonstellingen enz. Dit jaar staat alles in het teken van 'Kunst boven water'. Voor de muziekacademies is er een speciale opdracht. Koen Dejonghe (muziek) en Karl De Maeyer (tekst) schreven een lied en dagen de academies uit om er hun eigen versie van te maken en op 22 februari ook uit te voeren. Twee uitvoeringen (de beste en de origineelste) vallen in de prijzen.

Wanneer? Zaterdag 22 februari **Info:** www.dagvanhetdko.be

VOGELS TELLEN

• Alle geïnteresseerden

'Het Grote Vogelweekend' vindt dit jaar plaats op 1 en 2 februari. Tel de mezen, mussen en lijsters in je tuin en geef de resultaten online door! Scholen kunnen ook meetellen. Zij mogen hun ding doen op donderdag 30 en vrijdag 31 januari. Als je vooraf inschrijft, kan je profiteren van een reeks extra's: 15 procent korting in de online Natuurpunt Winkel, handige tips om je tuin in te richten, het laatste vogelnieuws, als eerste de resultaten van 'Het Grote Vogelweekend 2014' in je mailbox.

Info: www.vogelweekend.be **Extra:** wedstrijd via *Klasse voor Ouders*, zie www.klasse.be/ouders

KNAPPE KOPPEN

• Derde graad secundair onderwijs

Een pil draaien, heavy metal in (grond)water, een homopolare motor bouwen, jezelf knutselen, muziek in reclame, 'wrap the app', (on)zin van sociale media voor bedrijven: tijdens de 'Knappe Koppen'-week kan je een of meerdere van 40

verschillende workshops volgen. Zo brengen Howest en UGent Campus Kortrijk je leerlingen dicht bij de populaire wetenschappen, waarbij ook taal, onderzoekend leren, filmen en zelfs creatief op reis gaan aan bod komen.

Wanneer? 20 tot 24 januari in Kortrijk en Brugge **Prijs?** Gratis **Info en inschrijven:** www.howest.be/knappekoppen, inschrijven vóór 10 januari

DE BOOM IN

• Lager onderwijs

'De Boom In!', een project rond natuureducatie en natuurbeleving, brengt je leerlingen in contact met de natuur en het bos in hun omgeving. Kinderen krijgen in de klas les over het bos, kweken er zelf boompjes, trekken voor natuurbelevingsactiviteiten naar de bossen enz. Op de campagnewebsite vind je educatief materiaal en bosspelletjes voor elke graad lager onderwijs. Nieuw is de 'De Boom In Checklist', een lijst met 50 bosactiviteiten die elk kind moet gedaan hebben voor zijn of haar twaalfde verjaardag: sporen zoeken, waterbeestjes vangen, een kamp bouwen ... Tot 15 mei kunnen alle klassen lager onderwijs meedoen met een wedstrijd en een gratis 'De Boom In'-workshop winnen. Werk de checklist zo veel mogelijk af en maak er een leuke reportage over (tekst, foto, film, dagboek...). 'De Boom In' is een initiatief van Bos+, GoodPlanet en Tetra Pak.

Info: www.deboomin.eu – hier vind je alle materiaal, download je de checklist, schrijf je in voor de wedstrijd enz. **Extra:** gratis nascholing voor leraren rond dit project op 26 maart (De Vroente, Kalmthout), 30 april (Bezoekerscentrum Kiewit, Hasselt), 14 mei (Natuureducatief Centrum Bourgoyen, Gent), 28 mei (Bezoekerscentrum De Nachtegaal, De Panne) en 4 juni (Paddenbroek, Gooik)

GENDER BIJ DE MELK

• 6de jaar lager onderwijs

Meisjes worden zelden piloot of loodgieter, jongens bijna nooit onthaalvaarder. Het geslacht speelt nog steeds een belangrijke rol bij de studiekeuze en de richting die leerlingen uitgaan na het lager onderwijs. Het ESF-Agentschap Vlaanderen lanceert daarom een campagne rond gender en studiekeuze die leraren én leerlingen leert denken buiten de bestaande stereotypen. De campagne bestaat uit een brochure met drie uitgewerkte lessen rond gender en studiekeuze, lesmateriaal, de poster 'Ik word wat ik wil' en een website met e-zine. Daarnaast is er ook een wedstrijd i.s.m. Technopolis. Werk met je klas rond gender en maak er een bijzonder klasfoto van (gekke klasopstelling, verklede leerlingen, kunstwerk, scène uit een film nagebootst). Schrijf daarbij een slogan die begint met "Gender is...". Twee winnende klassen mogen gratis een dagje naar Technopolis in Mechelen.

*Info: www.genderbijdemelk.be
– post uiterlijk 28 maart je foto
en slogan (voor de wedstrijd) op
www.genderbijdemelk.be/fotowedstrijd*

BOEKEN

ALLES IN DE WIND

• Kleuteronderwijs

De wind waait, de zeilen klappen, je ruikt de zilte zee. In 'Alles in de wind' verzamelt Mies van Hout twaalf (bekende) liedjes over varen en de zee, van 'Alles in de wind' tot 'Daar was laatst een meisje loos'. Haar tekeningen 'tonen' de liedjes en op de bijbehorende cd hoor je hoe je ze kan zingen.

*Prijs? 14,95 euro Info:
www.lemniscaat.nl*

WIN 5 x 'Alles in de wind'. Mail vóór 25 januari (met onderwerp 'Alles in de wind') naar win.leraren@klasse.be.

NEELAND

• Vanaf 13 jaar

"Het eerste Nederlandse woord dat ik hoorde was nee. Nee, nee. Overal nee. Ik weet nog dat ik dacht: ah ja... daarom noemen ze het Neelands." In 'Neeland' vertelt Nic Balthazar het aangrijpende verhaal van twee asielzoekers, gebaseerd op getuigenissen van verschillende jongeren die hier strandden in hun zoektocht naar een leven die naam waardig. De foto's van Nyklyn (Nyk Dekeyser) maken haast een film van dit verhaal. Nic Balthazar schreef dit verhaal voor Luisterogen, een experimenteel leesbevorderingsproject dat laaggeletterden en/of anderstaligen taal leert via verhalen en boeken. Ondertussen is er ook een theaterversie.

*Prijs? 14,99 euro Info:
www.lannoo.be/neeland*

WIN 3 x 'Neeland'. Mail vóór 25 januari (met onderwerp 'Neeland') naar win.leraren@klasse.be.

MIJN EERSTE LEESJAAR

• 1ste jaar lager onderwijs

Een verjaardag vieren, een moes-tuin redden, een nieuw hol zoeken, sneeuw in de winter enz. In 'Mijn eerste leesjaar met Spik en Spek' (Marc de Bel en Marja Mulder) volg je de avonturen van een muis en een rat een heel jaar lang, op het ritme van de seizoenen én op het ritme van de leesontwikkeling van je leerlingen. Van voorleesverhaal over samenleesverhaal tot zelf lezen, waarbij je telkens een stapje verder gaat in leesniveau. 'Mijn eerste leesjaar met Spik en Spek' is een groeiboek met luister-cd.

*Prijs? 18,95 euro Info:
www.abimo.net*

WIN een exemplaar van 'Mijn eerste leesjaar met Spik en Spek'. Mail vóór 15 januari (met onderwerp 'Mijn eerste leesjaar') naar wedstrijd@abimo.net.

ADVERTENTIE

MEESTER FRANK IS EEN KONIJN

• Vanaf 6 jaar

Mon komt bij meester Frank in de klas. Een oudere leerling heeft hem gewaarschuwd dat die meester streng is. Mon heeft zo veel fantasie dat hij in de klas geen meester ziet, alleen een wolf die hem wil opeten. 'Meester Frank is een konijn' van Moniek Vermeulen en Florence Wauters (illustraties) is een verhaal over hoe je fantasie met je aan de haal kan gaan en over angst voor een nieuwe juf of meester. Het is trouwens het eerste verhaal van een nieuwe reeks over 'Meester Frank'.

Prijs? 8,95 euro **Info:** www.eenhoorn.be

WIN 5 x 'Meester Frank is een konijn'. Mail vóór 25 januari (met onderwerp 'Meester Frank') naar win.leraren@klasse.be.

LEERMIDDELEN

RECHT IN LILLY HAAR OGEN

• Lager onderwijs

Zes laatstejaarsstudenten Sociaal Werk hebben samen een 'Project Kansarmoede in de lagere school' tot een goed einde gebracht. Het resultaat van deze samenwerking tussen Hogeschool West-Vlaanderen (Brugge) en Welzijnszorg West-

Vlaanderen is 'Recht in Lilly haar ogen', een houten doos (in de vorm van een boek) met tools rond kansarmoede: het verhaal van Lilly, een kind uit kansarmoede (met tips voor leraren), een handpop, een folder met nuttige links, een dvd met bruikbare filmpjes, een bladwijzer en poster voor ouders om de boekentas te maken, een prezi (vorm van online presentatie) over kansarmoede en een aantal lesvoorbereidingen.

Prijs? Gratis ontlenen, ter plaatse afhalen **Info:** Welzijnszorg West-Vlaanderen (Sint-Jorisstraat 13, Roeselare), [051 26 08 05](tel:051260805)

LEVEN MET EEN HANDICAP

• Lager onderwijs

'Leven met een handicap, wat betekent dat?' is een vormingspakket rond wederzijdse beeldvorming voor kinderen mét en kinderen zonder een handicap. Gehandicaptenwerking Krekenland organiseert deze vorming al langer voor scholen in Oost-Vlaanderen en heeft nu een educatieve koffer ontwikkeld voor de tweede en derde graad lager onderwijs.

Prijs? Gratis, datum in overleg, je betaalt enkel vervoerskosten en een vergoeding voor de ervaringsdeskundigen **Info en bestellen:** www.krekenland.be **Extra:** twee Oost-Vlaamse klassen mogen de vormingssessie met de nieuwe koffer volledig gratis uittesten – mail meteen naar karolien@krekenland.be

REISKRIEBELS MET GRENZEN

• Vanaf 15 jaar

Reis met je leerlingen naar Krastanië en daag hen daarbij uit met respect voor de mensen en de natuur te reizen én rekening te houden met de economische gevolgen van hun reis. Onderweg verdienen ze duurzaamheidscredits. Wie er op het einde van het spel het meeste heeft, is de winnaar. Bij 'Reiskriebels met grenzen' krijg je een lesvoorbereiding

(drie lessen), een handleiding met achtergrondinfo en theorie over duurzaam toerisme, bijbehorende werkblaadjes (en oplossingen) en een ICT-groepsopdracht. Alles is ook digitaal bijgevoegd op cd-rom. Dit spel van KrisKras en Centrum voor Informatieve Spelen is geschikt voor leerlingen tweede graad aso en tso en derde graad bso.

Prijs? 25 euro plus 7 euro verzendkosten **Info en bestellen:** www.kriskras.be (klik op 'spel'), miek@kriskras.be **Extra:** KrisKras-spelbegeleiding is mogelijk, je betaalt 115 euro plus reiskosten, deels terugbetaalbaar via www.wereldcentrum.be of www.kleurbekennen.be

WIN 100 x 'Reiskriebels met grenzen'. Mail vóór 25 januari (met onderwerp 'Reiskriebels') naar win.leraren@klasse.be.

FUNDELS

• Basisonderwijs

Met 'Fundels Prentenboeken' breng je prentenboeken kindvriendelijk tot leven op pc en mobiele dragers (zoals een tablet). Het traditionele prentenboek wordt daarbij aangevuld met een animatiefilmpje, knutselactiviteiten, tekenen, digitale poppenkast spelen, spelletje

met figuren uit het boek enz. En uiteraard kan je ook gewoon door het prentenboek bladeren. In de 'Fundels'-catalogus zitten zo'n zestig titels van Vlaamse en Nederlandse uitgeverij, met bekende figuurtjes als Rikki, Vos en Haas, Klein Konijn, Hekselen enz. Bij elke titel heb je uitgebreide opties om te werken rond taalontwikkeling, lees-, leer- en speelplezier voor kleuters tot 6 jaar. Nieuw is 'Fundels AVI-boeken', een leesplatform voor beginnende lezers van 6 tot 10 jaar. Bestaande AVI-boeken van verschillende uitgeverijen zijn in een interactieve, web-based toepassing gebracht. Binnen elk digitaal boekje kan je het boekje lezen (volgens drie verschillende modaliteiten) en oefeningen maken en spelletjes spelen met focus op 'begrijpend lezen' of focus op 'technisch lezen'. Voor leraren, zorgteams enz. is er een leerlingvolgssysteem geïntegreerd om de evolutie van de kinderen te volgen en te remediëren waar nodig.

Info: www.fundels.com **Extra:** het prentenboek 'Sander en Anders' kan je gratis testen (enkel op pc) of vraag een gratis demoversie (twee weken) – via app.fundels.com kan je gratis het AVI-boekje 'De bal van Boe' testen

DE BONSKI'S KENNEN HUN WERELD

• Leraren Nederlands aan anderstaligen

Lennaert Maes, de Russische broers Bonski en studenten uit alle hoeken van de wereld werkten samen aan een cd op maat van anderstaligen die Nederlands leren. Het eerste deel heet 'Best of' en bevat enkele nieuwe liedjes van Lennaert Maes, plus de beste songs van vorige cd's. Bij elke song krijg je een niveau-indicatie en in het cd-boekje vind je taal oefeningen bij de liedjes. Het tweede deel heet 'Liedjes uit de wereld' en bevat zeven volksliedjes uit een andere taal, die speciaal voor deze cd naar het Nederlands werden vertaald. Elk liedje wordt trouwens ingezongen door een student die afkomstig is uit het land waar de song vandaan komt: Chili, China, Frankrijk, Nigeria, Rusland, Turkije en de Verenigde Staten. De cd is een initiatief van vzw 'de Rand', i.s.m. Maandacht, Taaluniecentrum en de Vlaamse overheid. Met de muzikale voorstelling 'Lennaert en de Bonski's kennen hun wereld' toeren Maes en de broers met deze songs door Vlaanderen.

Prijs? 5 euro Info en bestellen:

[bernadette.vriamont@](mailto:bernadette.vriamont@derand.be)

derand.be Info over de voorstellingen:
elke@maandacht.be

WIN 5 x de cd 'Lennaert en de Bonski's kennen hun wereld'. Mail vóór 25 januari (met onderwerp 'Lennaert') naar win.leraren@klasse.be.

MUZIEK

DE KLANK VAN ROOS

• Tot 6 jaar

Brabbelklanken, liedjes, ritmische bewegingen ... Jonge kinderen spelen en beleven muziek en groeien daardoor in hun creatieve, muzikale en sociale ontwikkeling. Muziekatelier 'De Klank van Roos' speelt daarop in met aangepaste programma's voor baby's (en hun ouders), kleuters en leerlingen eerste jaar lager onderwijs. Kleuterjuf Kathleen Nicolaes brengt fantasievolle en toch intieme muziekverhalen die kinderen boeien, prikkelen en verwonderen: 'Een elfje in de wolken', 'Prinsessenbootje', 'Piraat Wobbedaal', 'Ugh Arakatsjoemba' en 'Voor bangeriken en slechte slapers'.

Info: www.deklankvanroos.be,
info@deklankvanroos.be

NASCHOLING

MEEDENKEN OVER VOLWASSENEN-ONDERWIJS

• Alle geïnteresseerden

Op het colloquium 'In-zicht: naar een vernieuwende toekomst voor het volwassenenonderwijs in (West)-Vlaanderen' bespreken de deelnemers de evoluties en breed maatschappelijke tendensen binnen het volwassenenonderwijs en het decreet volwassenenonderwijs. WEBROS (consortium voor volwassenenonderwijs) nodigt hiermee beleidsmakers, socio-economische partners en onderwijsactoren uit om mee te denken over de toekomst van het volwassenenonderwijs in Vlaanderen.

Wanneer? Vrijdag 17 januari, van 9 tot 14 uur, in Provinciehuis Boeverhuis, Brugge
Info: www.webros.be **Inschrijven:** uiterlijk 7 januari via veerle.seys@webros.be

ZUDDAG OP SCHOOL

• Leraren secundair onderwijs

Op 17 oktober 2013 gingen meer dan 12.000 jongeren uit meer dan 150 scholen (vierde tot zevende jaar) aan het werk bij particulieren,

lokale handelaars, stadsbesturen, organisaties en bedrijven, politici enz. 'Zuiddag' zet ze één dag aan het werk en hun loon staan ze af aan leeftijdsgenoten uit het Zuiden. Zelfs Europees president Herman Van Rompuy stond zijn job af. Hoe organiseer je zo'n 'Zuiddag' op je school? Hoe motiveer en informeer je je leerlingen? Hoe werkt de job-bank? Hoe betrek je je leerlingen? Dat zijn de thema's van 'Zuiddag op school', een speciale nascholing voor leraren, met alle nodige info, uitwisseling van ervaringen, praktische tips, actieve workshops enz. De nascholing is een initiatief van Zuiddag vzw en Kleur Bekennen, voor leraren van scholen die voor het eerst willen meedoen of voor nieuwe trekkers van 'Zuiddag' op 'ervaren' scholen.

Wanneer? Vrijdag 14 maart, van 9.30 tot 16.30 uur, in Hoogstraat 139, 1000 Brussel
Prijs? Gratis Info en inschrijven: www.kleurbekennen.be (tik 'Zuiddag' in zoekbalk), lies@zuiddag.be

VERKIEZINGEN

• Alle leraren

De Kracht van je Stem organiseert een speciale lerarendag over de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen, voor leraren derde graad lager onderwijs, leraren secundair onderwijs, leraren volwassenenonderwijs en studenten en docenten uit de lerarenopleiding. Op het programma o.a. een verkiezingssimulatie, improvisatietheater ("Inspiratie"), masterclasses met politicologen Kris Deschouwer, Stefaan Walgrave, Stefaan Fiers en Emmanuel Gerard. Verder is er een reeks actieve workshops om op school te werken over de verkiezingen: 'De verkiezingen sluipen je klas binnen... do's en don'ts', 'Wat te doen met de 'Doe de stemtest'?', 'Verkiezingen in de basisschool', 'Lessenpakket Europa', 'Agendasetting in de politiek' en 'Vlaamse en federale bevoegdheden: spelenderwijs verkennen'.

Organisator De Kracht van je Stem is de educatieve dienst van het Vlaams Parlement.

Wanneer? Vrijdag 28 februari in Vlaams Parlement, Brussel **Prijs?** Gratis, pakket educatief materiaal inbegrepen **Info en inschrijven:** [www.dekrachtvanjestem, 02 552 45 34](http://www.dekrachtvanjestem,02.552.45.34)

DE WEEK VAN DE KLAS

• Alle leraren

De relatie leraar/leerling en de relatie leraar/beleid zijn de centrale thema's van de 'Week van de Klas', een initiatief van Lannoo events en 'Leren. Hoe? Zol!', i.s.m. Hogeschool West-Vlaanderen. Een week lang zijn er tal van activiteiten op diverse locaties in Vlaanderen, met o.a. lezingen en workshops (in scholen, boekhandels, andere zalen) en chatsessies met auteurs. Hoogtepunt van de 'Week' wordt een onderwijsdag op 5 februari in HoWest Kortrijk: een volledige dag lezingen en workshops waar Pedro De Bruyckere, Luk Dewulf, Marc Litière, Tessa Kieboom, Dirk De Boe enz. praten en werken rond actuele thema's: coachen van talent, social media in scholen, mindfulness, hoogsensitiviteit, werkhouding bij kleuters enz.

Wanneer? Van 30 januari tot 6 februari; onderwijsdag op woensdag 5 februari in HoWest, Kortrijk **Prijs?** Deelnemen aan de onderwijsdag kost 75 euro, met je Lerarenkaart betaal je slechts 70 euro **Info:** www.weekvandeclas.be; www.lannoo.be **Extra:** deelnemers aan de onderwijsdag krijgen kortingsbonnen (50 euro) voor de boeken van de sprekers

WIN 5 x 1 ticket voor de onderwijsdag. Welke maatregel zou jij invoeren als je minister van Onderwijs was? Zet je suggesties op www.facebook.com/weekvandeclas. De beste suggesties winnen een gratis ticket én de ingestuurde suggesties vormen voer voor discussie tijdens de onderwijsdag.

TECHNIEK IS SJIEK

• Tot 16 jaar

De nascholing 'Techniek op het menu' wil leraren basisonderwijs en eerste en tweede graad secundair helpen om techniek in hun klas te brengen. Leraren basisonderwijs ontdekken hoe ze bijvoorbeeld een bedrijfsbezoek kunnen integreren in de lessen wereldoriëntatie of hoe ze een eigen (bestaand) project kunnen focussen op techniek. Aan de hand van minithema's verken je (met een begeleider) hoe je techniek, gekoppeld aan een bedrijfsbezoek, op een rijke manier in je klas kan brengen. Leraren techniek uit het secundair onderwijs onderzoeken hoe ze een 'techniek-bedrijfsbezoek' kunnen inpassen in een techniekproject. Je leerlingen kunnen daarbij techniek levensecht en ervaringsgericht beleven in een reële bedrijfscontext. 'Techniek op het menu' is een nascholing voor Oost-Vlaamse leraren, georganiseerd door 'Techniek is sjiek', een samenwerking van RTC Oost-Vlaanderen, Arteveldehogeschool (lerarenopleiding) en bedrijven.

Wanneer? Workshop basisonderwijs op 22 januari in Geraardsbergen en 19 februari in Sint-Niklaas; workshop secundair onderwijs op 15 januari in Aalter en 29 januari in Gent **Prijs?** Gratis, broodjes-lunch inbegrepen **Info en inschrijven:** www.techniek-is-sjiek.be

TAALDAG 2014

• Secundair onderwijs

Jaarlijkse nascholingsdag met lezingen en workshops voor alle taalleraar uit het secundair onderwijs.

Wanneer? Zaterdag 8 februari, van 9 tot 15.15 uur, in Universiteit Antwerpen, Stadscampus, Grote Kauwenberg, Antwerpen **Info:** www.uantwerpen.be/cno

UITGELEZEN

AAN DE SLAG MET JE KLAS

Hoe haal je als leraar het beste uit je leerlingen? Hoe ga je om met een veranderende maatschappij? En vooral: hoe blijf je als leraar en als mens overeind in de klas? Liesbet Moortgat geeft in 'Aan de slag met je klas' een oplossingsgerichte kijk op leraar zijn. Het boek nodigt je uit om te leren van je leerlingen en samen met hen te groeien. Moortgat brengt

geen pasklare antwoorden, maar wel concrete, eenvoudige tips voor kleine tussenkomsten in de klas die je les weer op de sporen zetten.

Prijs? 19,90 euro **Info:** www.maklu.be

SPELEND LEREN

Jos Castermans vertelt in 'Spelend leren' hoe je leerlingen kan boeien met een spel als leermiddel. Het boek bevat lesfiches om speel-leerhoeken in te richten, boeiend te houden en dynamisch te maken. Maar je leert er ook meer over contractwerk, de kinderraad of klasdoorbrekende creadagen. In dit basisboek vind

je bovendien tips om kindgericht om te gaan met toetsen, huistaken, straffen en belonen.

Prijs? 29,95 euro **Info:** www.abimo.net

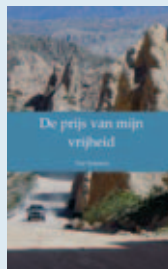

HIER VLOEKT MEN NIET, FACEBOOK ZIET ALLES

Je familie, vrienden, collega's maar ook je leerlingen delen massa's persoonlijke informatie op sociaalnetwerksites. Delen lijkt daarbij belangrijker dan privacy. 'Hier vloekt men niet, Facebook ziet alles' focust op wat overheid, bedrijven, maar ook onbekende gebruikers met die info kunnen doen. De auteurs zoomen ook in op kinderen en jongeren: welke geva-

ren, zoals cyberpesten, zijn verbonden aan een intensief gebruik van sociaalnetwerksites, en wat is de impact van de privacyinstellingen van Facebook op de identiteitsontwikkeling van je leerlingen?

Prijs? 17,50 euro **Info:** www.davidsfonds.be

DE PRIJS VAN MIJN VRIJHEID

Zeven migranten die naar België kwamen om een nieuw leven te beginnen vertellen in 'De prijs van mijn vrijheid' hun verhaal. Hun geld ging op aan mensensmokkelaars en aan smeergeld. Diploma's werden waardeloos. Familie bleef achter. In België begonnen ze hun leven van nul. Ze belandden alle zeven in de les Nederlands voor anderstaligen van Tine Symoens. Zij verwerkte hun verhalen in dit

boek. De bundel dient ook als lesmateriaal voor projecten rond migratie en diversiteit.

Prijs? 19,95 euro **Info:** www.bravenewbooks.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

OPROEP

HART VOOR HANDICAP

• Alle geïnteresseerden

Dit schooljaar werkt 'Hart voor Handicap' rond de mobiliteit van personen met een handicap. Voor de grotere afstanden legt de vereniging het openbaar vervoer op de rooster, voor de kortere afstanden zoekt 'Hart voor Handicap' voorbeeldprojecten die zorgen dat personen met een handicap zich op lokaal niveau vlot kunnen bewegen en vlot aan alles kunnen deelnemen. Vijf à tien van zulke vernieuwende, creatieve en duurzame projecten kunnen tot 15.000 euro winnen om hun aanpak te verfijnen en uit te dragen over heel Vlaanderen.

Info en deelnemen: uiterlijk 14 februari je project indienen via www.hartvoorhandicap.be

FILM- EN VINYLBEURS

• Alle geïnteresseerden

De jaarlijkse 'Cinema Roma Filmbeurs' breidt uit. In de historische filmzaal vind je dit keer niet alleen de filmbeurs met oude filmfiches, attributen, foto's, gadgets, pellicule enz. Voor liefhebbers van vinyl is er voortaan ook een platenbeurs met lp's, maxi's, singles en de bijbehorende platenhoezen. Daarnaast kan je ook deelnemen aan een rondleiding achter de schermen (het verhaal van Cinema Roma, een minimuseum in de oude projectiekamer).

Wanneer? Zondag 12 januari, vanaf 11 uur **Prijs?** 3 euro **Info:** www.deroma.be, beurs@deroma.be **Extra:** wie heel snel is, kan misschien zelfs een standje zetten op de beurs

THEATER

IN FLANDERS FIELDS

• Secundair onderwijs

De Canadese chirurg John McCrae was een man vol tegenstellingen. Als legerarts verzorgde hij ontelbare ge-

wonden in de vier bloederigste veldslagen van de Eerste Wereldoorlog, maar toch bleef hij geloven dat oorlog een middel was om onrechtvaardigheid te bestrijden. Hij gaf zijn succesvolle academische carrière op om aan de andere kant van de wereld in de vuurlinie te staan. Kolonel McCrae kon zijn diepste gevoelens enkel delen met zijn paard Bonfire, maar verwierf anderzijds wel eeuwige roem met zijn gedicht 'In Flanders Fields'. Kathelijn Vervarcke ('De Dakbroeders') schreef over hem de Engelstalige monoloog 'John McCrae: the call of duty'. Educatief theater in het Engels, geschiedenis van WO I als immersie. In een regie van Miel Ferdinande trekt acteur Onno van Gelder jr. met deze monoloog ook naar secundaire scholen. De monoloog duurt 55 min.

Prijs? 650 euro voor max. 200 leerlingen **Info:** www.dedakbroeders.be **Extra:** je krijgt een lessenspakket (3 à 4 lesuren) over woordenschat, geschiedenis over WO I in het Engels en een poëzieles over het gedicht

WEDSTRIJD

TEN BANAANVAL

• Basisonderwijs

Bananen zijn het onderwerp van 'Max zoekt klas', een wedstrijd waarmee Fairtrade Max Havelaar op zoek

gaat naar de 'Eerlijkste Klas van Vlaanderen 2013'. Je moet daarvoor 4 opdrachten vervullen. 'Ten banaanval!' of fairtradelabeltjes sparen op spaarposters, 'In de ban van de banaan' of een knutselwerk maken met fairtradeverpakkingsmateriaal, 'Let's go bananas' of een grappige klasfoto maken waarop de hele klas bananas gaat en ten slotte 'Fairslinger worden' of een eigen fairtradeopdracht

verzinnen en uitvoeren. Inspiratie vind je in educatieve filmpjes over het leven van Leydi Jimena, de dochter van een fairtradebananenproducent uit Peru, met Pieter Embrechts als reporter. 100 leerlingen (5 klassen) winnen een spetterend evenement met de KetNet Band, Suarez en Pieter Embrechts.

Deelnemen? De wedstrijd loopt tot 28 februari **Info?** www.maxzoektklas.be

PLANEET ZEE

• Vanaf 15 jaar

Kijk eens door een andere bril naar de oceaan! Op de educatieve website www.planeetzee.be (Vlaams Instituut voor de Zee - VLIZ) vinden leraren en jongeren vanaf het vierde jaar secundair onderwijs verschillende lesmodules rond het hedendaagse onderzoek van kust, zeeën en de oceaan, met aansluitend opdrachten voor in de klas en informatie rond mariene beroepen. Planeet Zee wil ieder bewust maken van de enorme rijkdommen die de oceaan aan de mensheid kan bieden en hoe het toenemende gebruik van de oceaan gepaard gaat met heel wat uitdagingen. Bij de lancering van de website is er een grote klaswedstrijd. Als opdracht ontwerpen klassen een wetenschappelijk onderbouwd project of een campagne voor een meer duurzame toekomst van onze kust, zee of de oceaan. De hoofdprijs is een expeditieweek aan boord van het onderzoeksschip Simon Stevin ter waarde van minstens 25.000 euro, geschenken door VLOOT dab.

Deelnemen? Inschrijven tot 15 februari **Info en inschrijven:** www.planeetzee.be **Extra:** op 5 februari is er een gratis nascholing in Oostende over mariene voedselwebben en plasticvervuiling in zee, meteen inschrijven via www.planeetzee.be

KRUISWOORD

1	2	3		4	5	6	7		8	9			10	11
	12			13					14			15		
16			17	18				19	20	21				
22			23	24		25			26					27
28		29						30						
		31				32	33							
34	35			36					37			38		39
40						41		42	43	44		45		
46				47	48			49	50				51	
52			53				54					55		
56			57			58		59						
	60	61		62			63			64		65		
66			67			68			69			70		
		71			72				73			74		
75							76							

WIN EEN CITYTRIP VAN 500 EURO

Je vindt hier elke maand een reuzegroot kruiswoordraadsel. De oplossing is meteen je eerste stap richting een reischeck van 500 euro. Daarmee kan je een citytrip kiezen uit het volledige aanbod van Holidayline. Mail het ijskoude woord onder verticaal 6 vóór 25 januari (met onderwerp 'Kruiswoord 241') naar win.leraren@klasse.be.

In december ging Jelle Ooms uit leper aan de haal met de felbegeerde cheque.

HORIZONTAAL

1 Hoog bezoek op 6 januari – **10** Vlaamse film van Hans Herbots (2010) – **12** Do – **13** Edelgas in lampen – **14** Persoonlijk voornaamwoord – **15** Hoort bij “zag” – **16** Vlaamse gemeente, ‘Parel aan de Rupel’ – **18** Noot/notenboom (Italiaans) – **20** Ontkenning – **22** Voorzetsel – **23** Entertainment Weekly – **25** Een klein pakje slaag – **28** Oprecht, naïviteit en onnozelheid – **30** Proefstuk, voorbeeld, staaltje – **31** Look (Frans) – **32** Waarheid (Russisch) – **34** Web Based Management – **36** Extraatje voor de garçon – **37** Dubbele klinker – **40** Romeinse god van het begin en van het einde – **41** Nederlands muziektijdschrift – **43** Dans – **46** Also known as – **47** Poederig, zanderig, rul – **49** Employment Based Teacher Training (Groot-Brittannië) – **51** Oude lengtemaat – **52** Aanhoudend, steeds, constant – **54** Zeldzaamheid, curiosum – **56** Egyptische god – **57** Gezond van geest (Engels) – **59** Bevel aan je hond? – **60** Vlaams – **62** Dinosaurius in een Schots meer? – **64** Dorp op Java – **66** Puntig naaivoorwerp – **68** Boom – **69** “...vu, ... connu” – **70** Bestaat – **71** Nummer 28 in de hitparade van Mendeleejev – **72** Beweging van de spieren van je mond en van je ogen – **75** Die van de wierook – **76** Die van het goud.

VERTICAAL

2 Bouwval, puinhoop – **3** “... missa est” – **4** Knoop – **5** Ezel, stommerd, sukkel – **7** Indiaan uit Peru – **8** General Motors – **9** Aantal dagen in januari – **10** Niet buiten – **11** Reus uit het Oude Testament – **15** Tijd (Duits) – **16** 1 januari – **17** Strauss, die van de spijkerbroeken – **19** Overovergrootmoeder van Willem-Alexander – **21** Beroemde Keniaanse leeuw – **24** Januari in de volksoverlevering – **26** Bewegen, verplaatsen, verhuizen (Engels) – **27** Gewicht – **29** Paktepakete? Lekkerlekker? – **33** Braziliaanse carnavalsstad – **35** Grieks gebak – **38** Voorzetsel – **39** Die van de mirre – **42** De werkelijkheid als uitgangspunt nemen – **44** Under the table – **45** Duits voorzetsel – **48** Vaas voor menselijke as – **50** Franse kaas – **53** Spil – **55** “... wie ... toekomt” – **58** Ezel (Duits) – **61** Speer – **63** Mexicaans zakenman, af en aan de rijkste man ter wereld – **64** Persoonlijk voornaamwoord (Duits) – **65** Muzieknoet – **66** Voetbalploeg uit Nijmegen – **67** Deel van de mond – **69** Voetbalploeg uit Breda – **72** Langeafstandswandelpaden – **73** Laatstleden – **74** Uitroep.

Eens om de tien jaar davert elke school op haar grondvesten. Een nietsontziende en onafwendbare cycloon van leerplandoelstellingen, ontwikkelingsdoelen en eindtermen raast dan door de school. Wanneer het stof optrekt, worden de slachtoffers geteld, de schade opgemeten en, waar mogelijk, de heropbouw ingezet. De Doorlichting: een rouwproces in vijf fasen.

1. Ontkenning

De leraar ontkent hardnekkig de komst van het kwaad ondanks manifeste tegenindicaties: een officiële brief van het secretariaat, zichtbare nervositeit bij de directie, verouderde infrastructuur die met ongeziene helende krachten zichzelf renoveert. “Bij ons zijn ze verleden keer al geweest!” en “De doorlichting heeft nog nooit een school gesloten!” hoor je vaak in deze context. De ontkenning dient om de waarheid gefaseerd te laten doordringen: “Ze komen toch. Meer nog, ze komen dit jaar. Erger: ze komen voor mij!”

“Doorlichting: de terreur van het ‘gunstig advies’”

2. Protest

In het zicht van deze vervelende confrontatie, voelt de leraar nu woede en protest opwellen. Niet zelden richt deze woede zich tegen de directie. Existentiële vragen zoals “Waarom nu? Waarom ik? Waarom?” kenmerken deze fase. In extreme gevallen duiken ook wraakgevoelens op: “Wacht maar, ik zal eens een boekje opendoen!” Slachtofferhulp door meelevende collega's kan hier soelaas brengen. Ook een syndicaal meldpunt kan worden opgericht.

3. Onderhandelen

Wanneer de leraar merkt dat protest niet helpt, verandert hij het geweer van schouder. Hij beslist zijn huid duur te verkopen. Deze fase kan vele vormen aannemen: een ongebreidelde publicatiedrift, een dwangmatige vakvergaderdrang, een obsessieve neiging vooralsnog ongekennde leerpaden in te slaan. Jaarplannen en vakverslagen worden nu aan de lopende band uitgedraaid, ambitieuze vakoverschrijdende projecten worden preventief ingeschreven, leerlijnen worden getrokken, verticaal, horizontaal, desnoods diagonaal. In deze fase is de leerling doorgaans kind van de rekening.

4. Depressie

Als het kwaad niet langer te ontkennen valt (niet zelden door de lijfelijke aanwezigheid van het inspectieteam), treedt de depressie in. De ijle lucht stagneert boven de lerarenkamer en

bemoelijk het ademhalen. Nu regeert de tirannie van het strikt meetbare, de terreur van het “gunstig advies”. De leraar voelt zich machteloos en sluit zich af voor elke vorm van communicatie, bijvoorbeeld door hard weg te lopen, zich terminaal ziek te melden of in een donker hoekje te gaan wachten tot het gevaar overvliegt. In extreme gevallen grijpt hij naar drugs, alcohol en pijnstillers, bij voorkeur alle drie tegelijk. Een enkeling verzeilt in een vegetatief-comateuze toestand waar hij pas tegen zijn zestigste weer uit raakt.

5. Aanvaarding

Na verloop van tijd ziet de leraar in dat de waarheid moeilijk te bestrijden is en aanvaardt hij de kritiek. Maar tegelijkertijd beseft hij dat zelfs de waarheid relatief is en dat de essentie van zijn leraar-zijn nu net niet objectief meetbaar is. Wel de liefde, de passie en de gedrevenheid voor zijn vak. Het zijn de vele uren die niet werden ingeschreven of verloond. Hij beseft dat het ook nu weer maandag wordt, waar hem de enige echte doorlichting wacht, de permanente inspectie: zijn leerlingen. Zij die geen vrede nemen met een simpel en vergankelijk ‘Voldoet’, maar ‘Excellentie’ eisen uur na uur, dag na dag. In het volle bewustzijn van die roeping trekt hij de poort achter zich dicht en stapt herbrond een gelukkig nieuw jaar tegemoet.

Wouter De Craen is leraar en Brusselaar. Elke maand brengt hij in *Klasse* verhalen uit de hoofdstad.

*“Alleen mijn kat weet het.
De leraar zou het erger maken”*

ZO DENKEN MEER DAN 1100 TIENERS OVER PESTEN

klasse

Maandblad voor onderwijs in Vlaanderen
Uitgegeven door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en
Vorming - Agentschap voor Onderwijscommunicatie.
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

Nr. 241 — januari 2014

Hoofdredacteur: Pieter Lesaffer **Eindredacteur:**
Kris Vanhemelryck **Redactie:** Nele Beerens,
Wouter Bulckaert, Tinne Deboes, Bart De Wilde,
Leen Leemans, Michel Van Laere, Wim Vercruysse
Medewerkers: Wouter De Craen, Inne Haine, Bert
Smits, Dirk Vercampt **Beeldredacteur:** Jo Valvekens
Vormgeving: Peter Mulders, Tim Sels **Coverbeelden:**
Jens Mollenvanger **Klasse.be:** Michel Aerts, An
Declercq, Stijn Govaerts, Mieke Keymis, Stefaan Tolpe,
Toon Van de Putte, Annelies Vaneechoutte **TV.Klasse:**
Robin De Vries, Hans Vanderspikken, Wouter Vanmol

Actie & Campagne: Cherline De Maeght, Kerim
Helaut, Geert Neiryck, Yvette Schreurs, Anne
Siccard, Marc Vanbelle, An Van den Bergh, Sonja Van
Droogenbroeck, Bavo Wouters **Staf & secretariaat:**
Sabrina Claus, Patrick De Busscher, Hannah El-Idrissi,
Souâdia El-Moussaoui, Ann Nevens **Publiciteit:**
Diana De Caluwé **Personeel & Organisatie:** Ann Lips
Verantwoordelijke uitgever: Luc Jansegers, Koning
Albert II-laan 15 - 1210 Brussel.

Wil je **reageren** op een artikel of heb je **nieuws** voor de
redactie? 02 553 96 86 of redactie.leraren@klasse.be.

Wil je **adverteren** in Klasse? 02 553 96 94 of
publiciteit@klasse.be.

Heb je een aanbod voor de **lerarenkaart** of een vraag
over een lerarenkaartactie? 02 553 96 95 of
info@lerarenkaart.be.

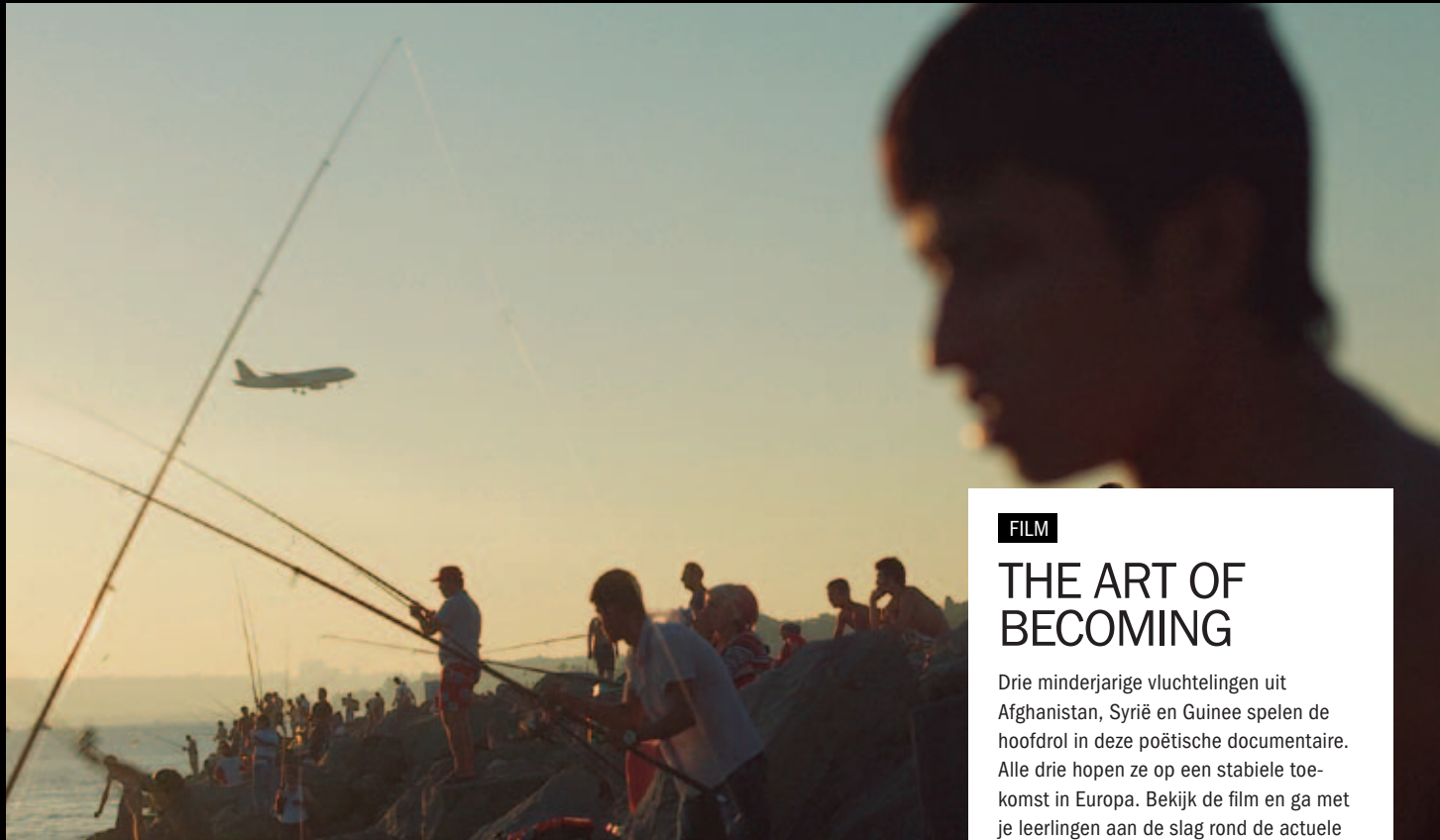
Alle actieve Vlaamse leraren en CLB-medewerkers
krijgen één Klasse gratis per adres. Een **abonnement**
kost 28 euro voor 10 nummers (bel 02 553 96 88 of mail
secretariaat.leraren@klasse.be). Gepensioneerden,
terbeschikkinggestelde leraren en individuele
studenten krijgen een abonnement tegen halve prijs.
Adreswijzigingen regel je uitsluitend via je eigen
schooladministratie.

Voor scholen die dat wensen is er ook Yeti (derde graad
lager onderwijs), Klasse voor Ouders (kleuteronderwijs
tot en met tweede jaar secundair onderwijs) en Maks!
(derde tot en met zevende jaar secundair onderwijs).

Overname van artikelen uit de publicaties van Klasse
is geen probleem, mits je de bron expliciet vermeldt.
De cartoons, foto's en illustraties worden door het
auteursrecht beschermd.
Lees Klasse online op www.klasse.be/leraren.

ADVERTENTIE

FILM

THE ART OF BECOMING

Drie minderjarige vluchtelingen uit Afghanistan, Syrië en Guinee spelen de hoofdrol in deze poëtische documentaire. Alle drie hopen ze op een stabiele toekomst in Europa. Bekijk de film en ga met je leerlingen aan de slag rond de actuele vluchtelingenproblematiek, mensenrechten, identiteit ...

Vanaf half januari is de film beschikbaar voor scholen (in een filmzaal of met dvd in de klas). Educatieve omkadering en folder in samenwerking met Minor-Ndako, opvangcentrum minderjarige asielzoekers. www.lesseninhetdonker.be

The Art of Becoming - Belgische documentaire van Hanne Phlypo en Cathérine Vuylsteke (2013) - speelduur: 63 minuten - Nederlands ondertiteld

GRATIS VIPDAG

Duizend leraren en hun partner bekijken een voorstelling - een van de regisseurs geeft toelichting - zaterdag 11 januari (10.30 uur) in Galeries Brussel - woensdag 15 januari (14 uur) in Sphinx Gent - zondag 19 januari (10.30 uur) in Utopolis Lommel en Utopolis Mechelen - woensdag 22 januari (14 uur) in Budascoop Kortrijk. Tot 9 januari kan je tickets winnen via www.lerarenkaart.be/inschrijven. Je weet meteen of je gewonnen hebt. De mail die je als winnaar krijgt, geldt samen met je lerarenkaart als toegangsbewijs.

GALERIES
LEZERSKARTEN VOOR DEZELFDE TOEGANG NAAR ALLE TOEGANGSPUNTEN

**ACTOR'S
STUDIO**

LESSEN
IN
HET
DONKER

SPHINX

Clind'oeil
FILM

BUDASCOOP
KORTRIJK

UTOPO LIS
MECHELEN
LOMMELEN